

TREBALL DE RECERCA

**LA DIVERSITAT LINGÜÍSTICA
EN UN CENTRE EDUCATIU DE
SECUNDÀRIA**

**ESTUDI D'UN CAS:
L'INSTITUT DAMIÀ CAMPENY
DE MATARÓ**

AUTOR: ARNAU MAYANS MONTÉS

**C/Sant Sadurní, 25 – 08302, Mataró
629 427 638 / 93 798 49 43**

TUTOR: JORDI RODON CUIXART

2n BATXILLERAT - B

IES DAMIÀ CAMPENY

**Directora: Anna Barnet (93 755 47 30)
Plaça dels Bous, 5 – 08301, Mataró**

MATARÓ, gener del 2010

**Cada llengua integra un
determinat model de l'univers,
un sistema semiòtic de comprendre
el món. Tenir 4.000 maneres de
descriure el món ens fa ser rics.**

**Ens hauríem de preocupar
de preservar les llengües tal com ho
fem amb l'ecologia.**

V. Ivanov, lingüista rus

ÍNDEX

Índex.....	2
Introducció i hipòtesis.....	3
La situació a Catalunya (població en general).....	6
La situació a Mataró (població en general).....	8
La situació al sistema educatiu de Catalunya, el Maresme i Mataró.....	9
La mostra de l'institut Damià Campeny.....	24
Alumnat de procedència marroquina.....	27
Alumnat de procedència llatinoamericana.....	30
Alumant de procedència subsahariana.....	33
Alumant de procedència xinesa.....	36
Alumant de procedència europea.....	39
El català i el castellà.....	42
Conclusions.....	44
Bibliografia.....	46
Annexos.....	49
Annex 1. Població estrangera a Catalunya. 1 de juliol del 2009....	50
Annex 2. Dades i evolució de l'alumnat de nacionalitat estrangera a la comarca del Maresme.....	51
Annex 3. Centres educatius de Mataró ordenats segons el percentatge de l'alumnat estranger.....	52
Annex 4. Distribució d la població segons barris i lloc de naixement	53
Annex 5. Nacionalitats presents als centres educatius de Mataró	55
Annex 6. Enquesta.....	56
Annex 7. Gràfics de nacionalitat segons mare i pare.....	58
Annex 8. Gràfics d'altres nacionalitats.....	59
Annex 9. Llengües presents a l'institut Damià Campeny* (nombre de persones que diuen que les parlen).....	62
Annex 10. Resum de les recomanacions de la Unió Europea.....	63
Annex 11. El currículum i la diversitat lingüística i cultural.....	64

INTRODUCCIÓ I HIPÒTESIS

Si comparem la situació sociolingüística que van viure els nostres avis quan eren uns nens amb la situació actual, veuríem que en aquest país s'han produït uns canvis pel que fa a l'ús i a la presència de llengües que, com a mínim, podríem titllar d'espectaculars.

Als anys 30 del segle passat (no fa, per tant, ni un segle!), quan els nostres avis eren uns infants, a la immensa majoria dels territoris de parla catalana la llengua necessària per viure, la llengua del dia a dia, era el català (encara que el castellà, el francès o l'italià fossin les llengües oficials segons si el territori de parla catalana depenia dels estats espanyol, francès o italià).

En el cas concret del Principat de Catalunya, encara que als anys 20 ja havien arribat immigrants castellanoparlants (especialment murcians i aragonesos), el català era la llengua predominant en els àmbits informals, era la llengua de la vida, de les relacions interpersonals (una altra cosa és la situació de la llengua a nivells més formals). Catalunya era, en definitiva, un país en què el català era la llengua del carrer i el castellà la llengua formal (per exemple, a causa de l'escolarització, la llengua majoritària a l'escriptura continuava sent el castellà)¹. Amb l'arribada de la República i amb l'Estatut d'Autonomia, el català anirà guanyant i consolidant àmbits d'ús, i no serà fins a la desfeta de la Guerra Civil que aquest progrés del català no s'aturi en sec. Fins aquell moment, i encara, fins i tot després de la Guerra, les famílies arribades de terres de parla castellana s'anaven integrant, com en qualsevol immigració, a la llengua del país.

Els nostres pares, a la dècada dels 60, i sobretot en àmbits urbans, ja van viure una altra realitat sociolingüística. Els allaus immigratoris dels anys 50 i 60 del segle passat van ser els més importants de la història del nostre país (amb saldos positius absoluts de 832.854 habitants²) i van provocar que, per primera vegada a la història, el castellà

¹ El pedagog Alexandre Galí (1886-1969) destaca, al començament dels anys vint, l'oficialitat de l'espanyol, la presència majoritària d'aquest en els teatres, en els diaris de la capital -però tot el contrari en la premsa comarca- i l'exclusivitat espanyola en l'ensenyament en general. El català és en aquells moments la llengua de la família, la vida social i molt especialment -subratlla- de la cultura extraescolar. Un concepte que inclou un conjunt d'àmbits d'ús que atorgaran a la llarga el necessari prestigi a la llengua catalana que serviran de palanca per a l'extensió de l'ús de l'idioma a la resta d'àmbits i que faran que deu anys després (durant els anys 30) el català torni a ser, en bona mesura, la llengua formal hegemònica al Principat de Catalunya (citat a *Història social i política de la llengua catalana*. RUIZ, F., SANZ, R., SOLÉ, J. València: Editorial 3i4, 1996. Pàgina 180).

² *Enciclopèdia de la llengua catalana*. Barcelona, Edicions 62, 2001. Pàg. 215.

esdevingués la primera llengua del carrer a molts llocs de Catalunya, a la qual cosa ajudava la presència omnipresent del castellà als mitjans de comunicació (naixement de TVE el 1956, que serà durant dècades l'única televisió, íntegrament en castellà³, que es podrà veure a les llars de la part dels Països Catalans que són a l'Estat espanyol), a la premsa, a l'escola (on la presència de la llengua català és nul·la, tret de casos molt particulars que responen a iniciatives particulars mig d'amagat), als àmbits formals en general, al món de l'empresa, al món judicial, a l'administració...

I, finalment, la situació actual, en la qual, a partir de l'arribada altra cop de la democràcia a l'Estat espanyol (a partir de 1976), el català ha tornat a recuperar àmbits d'ús fins al moment només reservats al castellà (televisió, premsa, escola, administració...), però on, en molts pocs anys, ha canviat substancialment el paisatge sociolingüístic de la nostra societat. Ara ja no es pot parlar que a Catalunya (i al País Valencià i a les Illes Balears i Pitiüses) conviuen el català i el castellà, ara cal parlar que al nostre país com a mínim es parlen unes 250 llengües, una vintena de les quals amb un nombre molt important de parlants.

Per això aquest treball de recerca. A partir d'un microcosmos com és l'Insititut Damià Campeny de la ciutat maresmenca de Mataró, amb una diversitat d'alumnat no precisament de les més riques del país⁴, veure com està present entre nosaltres aquesta diversitat i aportar, quan sigui possible, alguns suggeriments de com gestionar-la, amb una premissa, però: creure en la riquesa que representa la diversitat lingüística des de la perspectiva que el català hauria de ser (i ho dic en condicional, perquè, malauradament, no és sempre així) la llengua comuna, la interllengua de relació entre persones de diferents procedències però que viuen al nostre territori. Si el català no és la primera llengua a Catalunya, on ho serà?

Com a hipòtesis generals, a més, crec que, després d'aquest treball de recerca, podré demostrar que la diversitat de l'alumnat (en aquest cas referida a la procedència estatal, és a dir, la immigració) està força mal repartida entre els centres educatius de la ciutat de Mataró (i Mataró, per la seva mida i situació segurament, és un reflex del conjunt del territori) i que, especialment, l'escola de titularitat privada, però mantinguda amb fons públics (cal no oblidar-ho!), no assumeix, en general, el repte que significa aquest nou context.

³ Tret d'alguns programes, bàsicament de teatre català, que es comencen a emetre esporàdicament als anys 60.

⁴ Molta gent preferiria parlar de "complicades", "difícils", jo prefereixo dir-li "riques".

L'altra hipòtesi amb la qual treballo és que moltes de les llengües parlades al nostre territori són "amagades" pels propis parlants (en refereixo a casos com el de l'amazic, el quítxua, el panjabi, l'aimara, el xinès wu...) perquè les situacions de repressió lingüística que han viscut al seu territori d'origen fa que els faci vergonya dir quina és la seva llengua familiar real (segurament, en molts casos, els pares d'aquests parlants, en emigrar, han abandonat la llengua).

Finalment, la hipòtesi darrera de la qual parteixo és que, en general, no sabem aprofitar, com a societat, aquesta diversitat lingüística i que, també en general, no acabem de saber fer del català la llengua comuna de tota la població del nostre territori, ja que aquest rol, en molts contextos, el fa el castellà perquè la majoria de catalanoparlants —i de no-catalanoparlants— es dirigeixen exclusivament en castellà a les persones nouvingudes (encara que estiguin aprenent la nostra llengua als centres educatius o als centres per a adults)

LA SITUACIÓ A CATALUNYA (POBLACIÓ EN GENERAL)

Catalunya ha rebut en els anys darrers un allau migratori procedent d'altres estats que han capgirat de forma considerable, com dèiem en la introducció, la realitat del nostre país. En el quadre següent, podem observar com Catalunya ha passat d'una població d'origen estranger en el començament del segle XXI que no arribava al 3% a quasi el 16% en l'actualitat. Això vol dir que en menys d'una dècada han arribat (o hi han nascut) més d'un milió d'estrangers.

Evolució de la població total i estrangera a Catalunya. 2000-2009				
Any	Població total	Població espanyola	Població estrangera	% població estrangera sobre el total
2009	7.467.423	6.283.231	1.184.192	15,9%
2008	7.364.078	6.260.288	1.103.790	15,0%
2007	7.210.508	6.238.001	972.507	13,5%
2006	7.134.697	6.220.940	913.757	12,8%
2005	6.995.206	6.196.302	798.904	11,4%
2004	6.813.319	6.170.473	642.846	9,4%
2003	6.704.146	6.161.138	543.008	8,1%
2002	6.506.440	6.124.420	382.020	5,9%
2001	6.361.365	6.104.045	257.320	4,0%
2000	6.261.999	6.080.409	181.590	2,9%

Font: Observatori de la immigració a Catalunya (Fundació Jaume Bofill)

Les dades anteriors, obtingudes per l'Observatori de la Immigració a Catalunya a partir de la informació de l'*Instituto Nacional de Estadística* (www.ine.es) fan referència al començament de l'any 2009. Si agafem, en canvi, les dades de la Secretaria de la Immigració de la Generalitat de Catalunya (vegeu annex núm.1), d'1 de juliol, a Catalunya, amb un total de població de 7.551.859 persones, eren de nacionalitat espanyola 6.300.354 (el 83,4%), mentre que la població de nacionalitat estrangera eren ja 1.251.505 (un 16,6%, un 0,7% més que les dades que hem ofert anteriorment) i això malgrat la crisi i el context econòmic que no afavoreix precisament l'arribada de nous immigrants. En aquest sentit, és interessant de recordar que, segons dades del

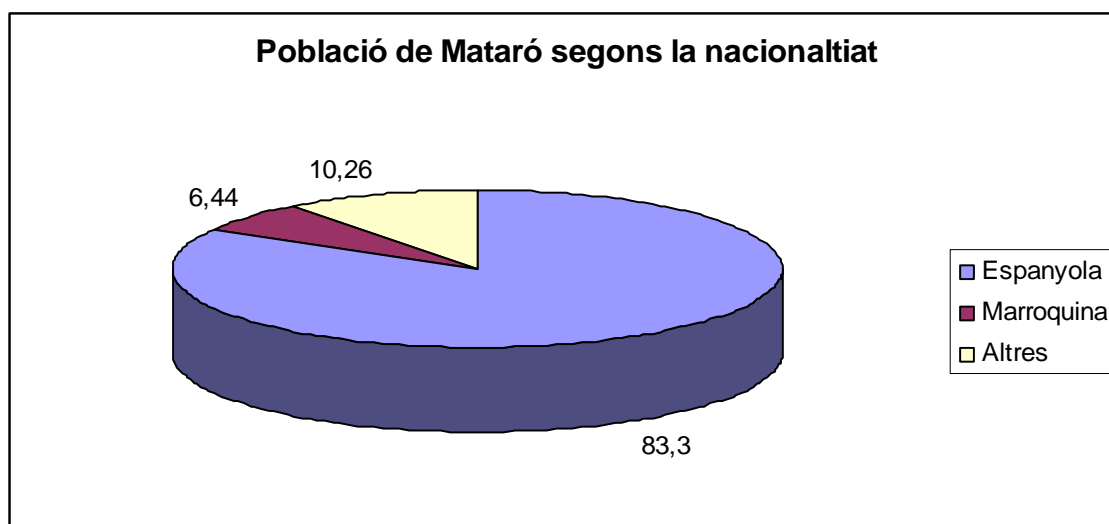
Ministeri de Treball i Immigració del Govern espanyol⁵, en el període que comprèn d'octubre 2008 a octubre 2009 la xifra d'afiliats estrangers a la Seguretat Social ha experimentat una reducció de 167.249 persones (8,12%) en el conjunt de l'Estat, tenint present que a la Comunitat Autònoma de Catalunya és on hi ha més afiliats (419.007 a l'octubre de 2009). El que passarà en aquests mesos i en aquests anys propers segurament tindrà molt a veure en la sortida o no de la crisi, en factors com la situació econòmica (i política) de molts dels països emissors de població, en processos de reagrupaments familiars... En finalitzar el curs 2009-2010 tot just començarem a tenir dades que siguin realment comparables amb les que hem tingut fins ara... i podrem afirmar si l'arribada de persones procedents de l'estranger continua creixent com ara, si creix però no tant com ara, si s'estabilitza (i com s'estabilitza: no arribant més persones o compensant l'arribada amb el retorn al país d'origen de les persones que ja viuen aquí) o, senzillament, si decreix perquè ja no hi ha les condicions econòmiques que permetin donar llocs de treball per a tothom...

⁵ <http://www.migracat.cat/document/0cfefd225b4a1bb.pdf>

LA SITUACIÓ A MATARÓ (POBLACIÓ EN GENERAL)

Pel que fa a Mataró, les dades del conjunt de la població ens indiquen que l'1 de gener del 2009, segons dades de l'Ajuntament de la ciutat⁶ hi havia empadronats 20.335 habitants de nacionalitat estrangera, que representaven el 16,70% de la població total.

A la ciutat hi ha empadronades persones de més de 100 nacionalitats. La comunitat més nombrosa és la de la població de nacionalitat marroquina, que amb 7.839 habitants empadronats representa el 6,44% de la població de Mataró i el 38,55% de la població de nacionalitat estrangera resident. La resta de nacionalitats se situen totes a molta distància. Així, la població xinesa -que ocupa el segon lloc quant a nombre d'habitants- només té empadronats 1.846 habitants, que suposen l'1,52% de la població i el 9,08% de la població estrangera. En tercer i quart lloc tenim -amb pràcticament el mateix nombre d'habitants- a gambians i senegalesos, amb 1.358 i 1.342 habitants respectivament, i que amb prou feines representen l'1% de la població de la ciutat. En cinquè lloc trobem els empadronats de nacionalitat argentina, que sumen un total de 702 habitants i que representen el 0,58% de la població total de la ciutat.



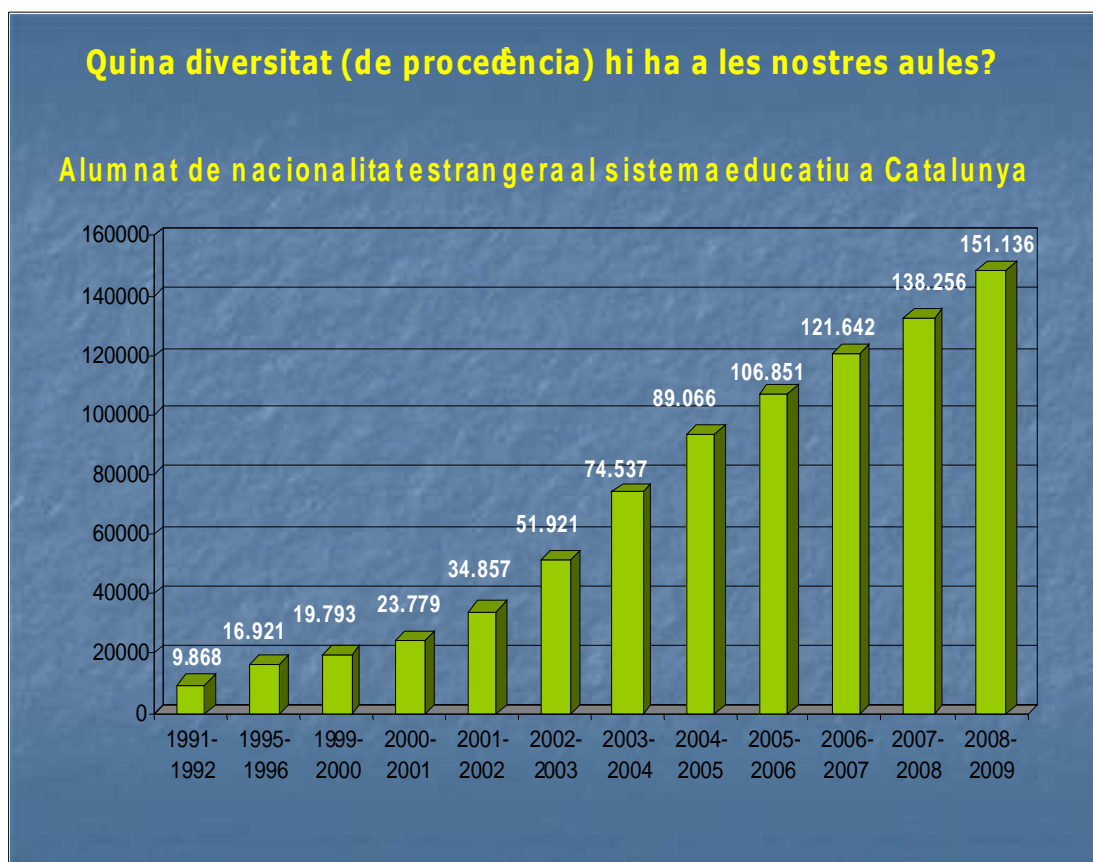
⁶http://www.mataro.cat/web/portal/contingut/document/publicacions/estudi_poblacio/docs/Estudi_de_Poblacix_2009.pdf

LA SITUACIÓ AL SISTEMA EDUCATIU DE CATALUNYA, EL MARESME I MATARÓ

Catalunya

Òbviament, el sistema educatiu reflecteix aquesta diversitat i, segurament, amb més exactitud que no pas en els altres àmbits, ja que l'educació, en aquest país, és obligatòria fins als 16 anys i podem afirmar, sense por a equivocar-nos, que són molt pocs, poquíssims, es alumnes que no passen, en un moment o altre de la seva vida, per un centre escolar (un altre tema és l'absentisme). Una altra qüestió és si el sistema té alumnat duplicat (és a dir, matriculat en dos llocs diferents alhora, perquè no ha estat donat de baixa d'un centre i ja està matriculat en un altre) o si les dades que es tenen d'aquests alumnes són més o menys correctes, però, en tot cas, el que sí que podem afirmar que les dades que donarem del sistema educatiu ens donen una radiografia molt aproximada de la nostra societat.

Fixem-nos en les dades globals sobre l'alumnat estranger a Catalunya i la seva evolució:



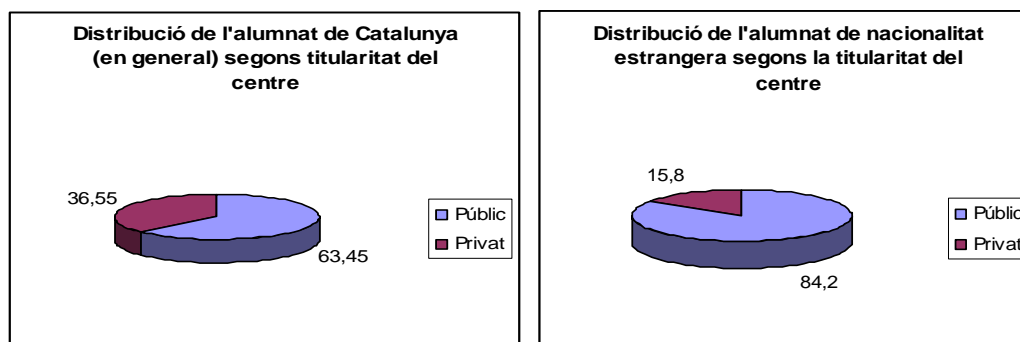
Font: Departament d'Educació (Servei d'Immersion i Ús de la Llengua)

Que correspon als percentatges següents:

Curs	Estat espanyol	altres nacionalitats	Percentatge
2000-2001	915.199	23.779	2,53
2001-2002	903.179	34.867	3,72
2002-2003	902.428	51.925	5,44
2003-2004	900.243	74.537	7,65
2004-2005	900.654	89.066	9,00
2005-2006	899.768	106.851	10,61
2006-2007	911.681	121.642	11,77
2007-2008	931.032	138.256	12,93
2008-2009	951.971	151.136	13,70

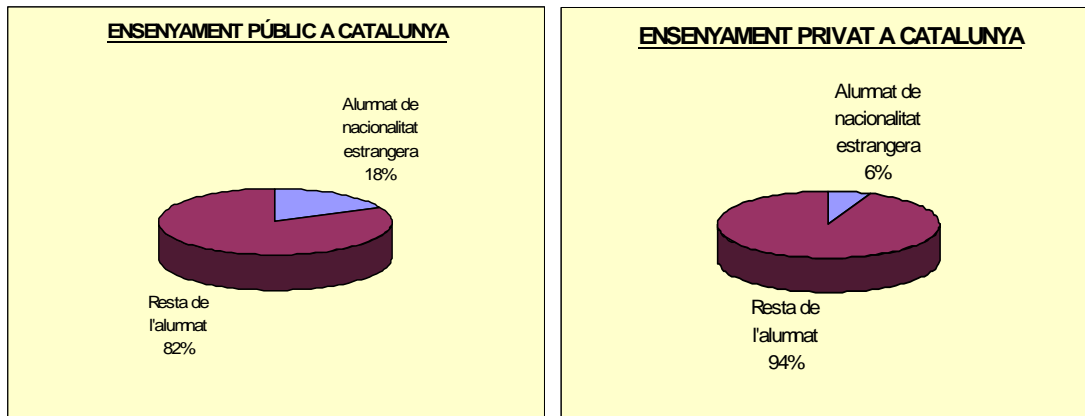
Font: Departament d'Educació (Servei d'Immersion i Ús de la Llengua)

Segons dades del Departament d'Educació, el 63,45% de l'alumnat de Catalunya va a centres de titularitat pública i un 36,55% a l'ensenyament de titularitat privada, però, pel que fa a l'alumnat de nacionalitat estrangera, un 84,2% va a l'ensenyament públic mentre que només 15,8% va a l'ensenyament privat o privat concertat. La dada amb ella mateixa ja és prou significativa i ja ens dona una idea de quina ha estat la distribució d'aquest alumnat (i, en general, de tot aquell alumnat que requereix d'unes necessitats específiques) i de com s'ha assumit, amb lloables excepcions (com seria, per exemple, el cas de Vic o d'algunes escoles de Ciutat Vella a Barcelona), des de l'ensenyament privat (però mantingut amb diners públics en la immensa majoria de casos) un dels gran reptes educatius de l'escola catalana d'aquest començament de segle.



Font: Departament d'Educació (Servei d'Immersion i Ús de la Llengua)

Si ho analitzem per tipus de titularitat, veurem que l'alumnat de nacionalitat estrangera representa el 18% de l'alumnat de l'ensenyament públic (127.410 alumnes estrangers per 585.187 de "nacionalitat espanyola"), mentre que, en el cas de titularitat privada, només representa el 6% (23.538 estrangers per 366.290 de "nacionalitat espanyola"). Es poden fer totes les lectures que es vulguin, però les dades per elles mateixes ho diuen tot: la proporció és tres vegades més alta a l'ensenyament de titularitat pública.



Font: Departament d'Educació (Servei d'Immersiò i Ús de la Llengua)

Les raons d'aquest desequilibri poden ser, però, diverses:

- Una distribució irregular en el territori de l'escola privada (poca presència en barris o poblacions on predomina la població immigrada).
- Tendència, per raons òbvies, de concentració de la immigració, especialment la de nivell socioeconòmic baix, en barris concrets (justament on no hi ha una presència important d'escola privada: l'exemple de Barcelona és evident amb molta presència d'escola privada als barris "alts" i molt poca als barris d'un nivell socioeconòmic baix).
- En certs moments d'aquesta dècada i en certes poblacions o zones educatives, una escassa consciència per part de les administracions educatives que calia fer, des del primer dia, una redistribució equilibrada d'aquest alumnat.
- Una concentració de recursos a l'ensenyament públic que, a voltes, i per un suposat bé a l'alumnat, ha fet que es matriculin més alumnes estrangers a l'ensenyament públic que al concertat.
- L'aplicació, per part de certs centres sostinguts amb fons públics (centres concertats), més o menys velada de mecanismes de selecció d'alumnat, establint, per exemple, el pagament de quotes mitjançant fundacions...
- Una certa fugida de la classe mitjana dels centres de titularitat pública, especialment a secundària, per motius aparentment diversos, però que es podrien resumir en por al fet que hi hagi molts immigrants a l'aula, por a uns suposats

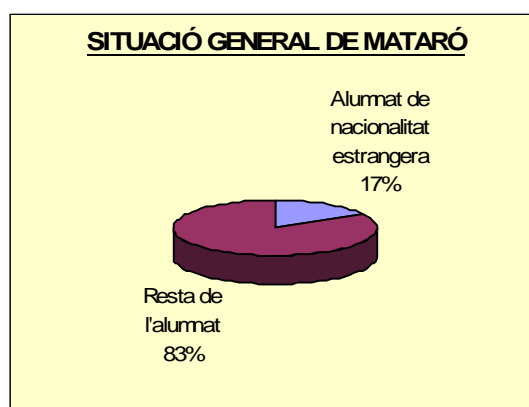
nivells més baixos, per a un suposat menor control de l'alumnat, per al fet que el fill no rebi una atenció prou personalitzada, per a fer "amistats no recomanables"..., encara que també, a vegades, poden incidir factors com voler que el fill vagi al centre on el pare o la mare va estudiar, voler un projecte educatiu més d'acord amb la pròpia ideologia, voler unes instal·lacions aparentment millor o voler una oferta d'activitats extraescolars esportives, culturals o, fins i tot, de caire acadèmic més atractives, més consolidades i, cal no oblidar-ho, tampoc sense la feina d'organització d'aquestes que recau en les famílies en el cas de l'ensenyament públic.

- (...)

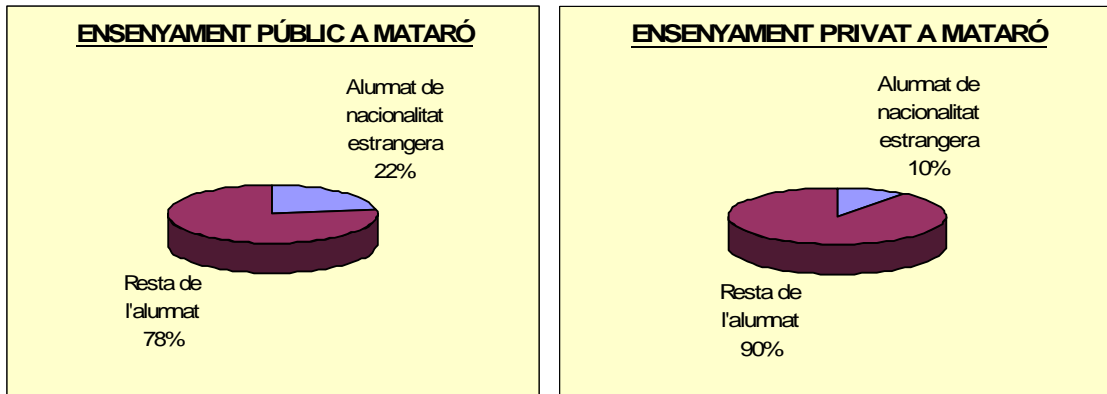
Mataró i el Maresme

Pel que fa al cas concret de Mataró, en data 31 de juny de 2009, mentre que a Catalunya l'alumnat de nacionalitat estrangera representa, com hem vist, un 13'70% de l'alumnat total (151.136 dels 1.103.107 totals) i a la comarca l'alumnat de nacionalitat estrangera representa un 12% de l'alumnat total (7.529 dels 64.193 totals)⁷, a la ciutat de Mataró l'alumnat de nacionalitat estrangera representa un 17% de la població escolar, bastant per damunt de la mitjana comarcal i regional.

En primer lloc, anem a veure com està repartida aquesta immigració segons la titularitat del centre i a partir de les dades facilitades pel Departament d'Educació en data 31 de juny de 2009:



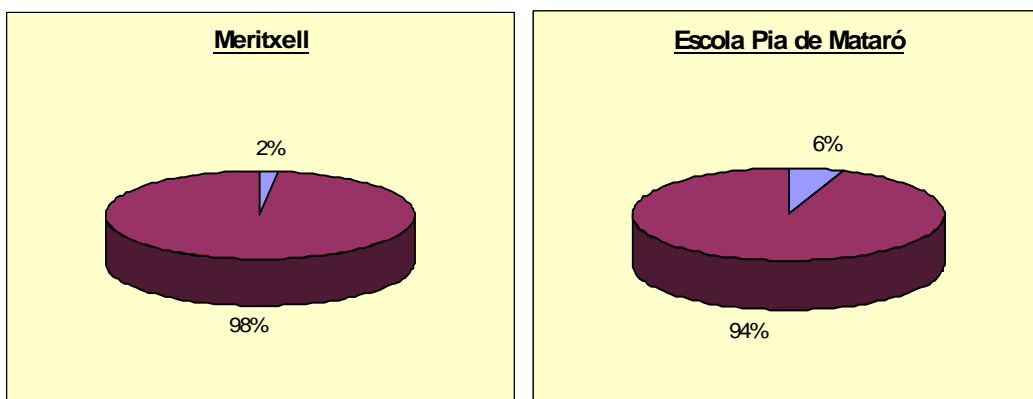
⁷ Per veure més dades sobre l'alumnat de nacionalitat estrangera a la comarca, consulteu annex 2.

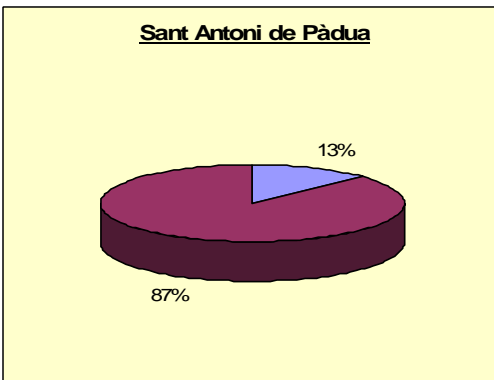
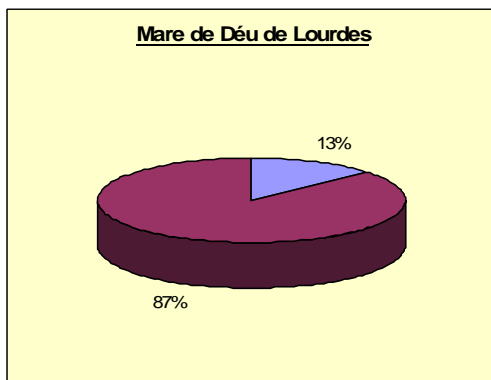
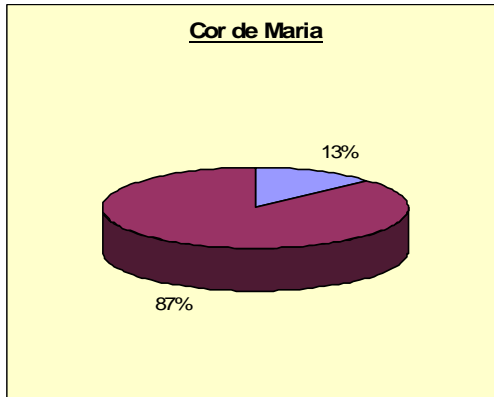
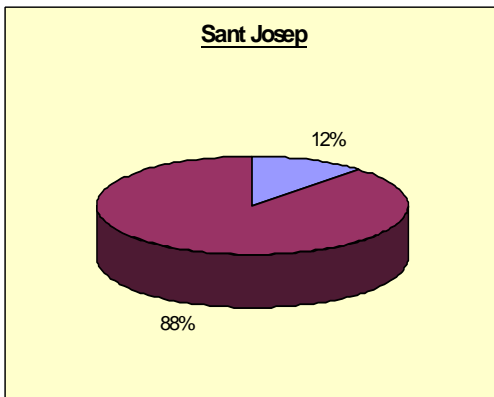
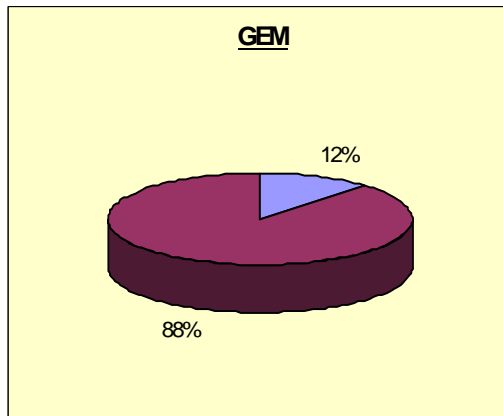
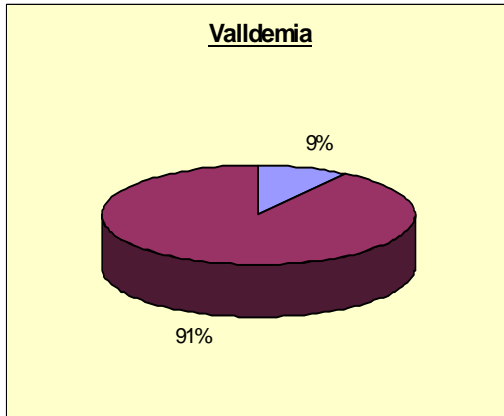
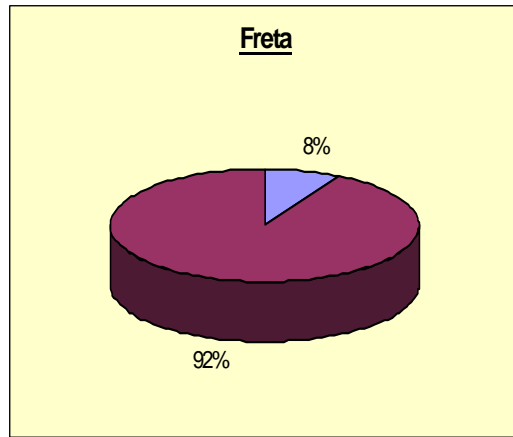
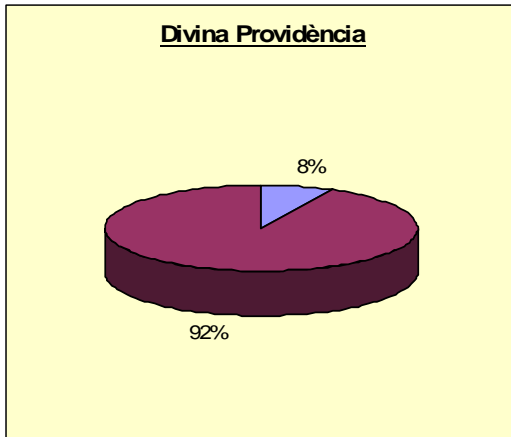


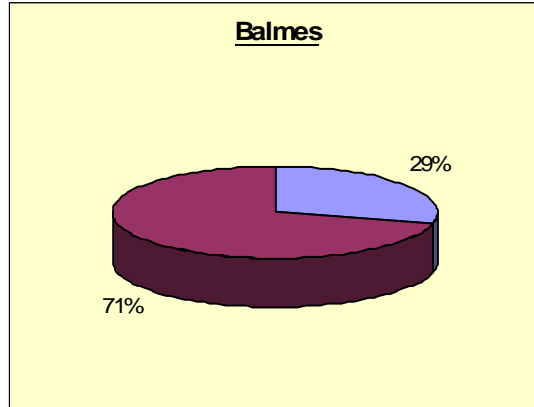
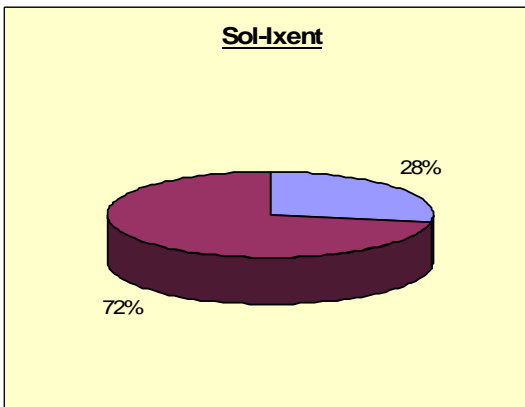
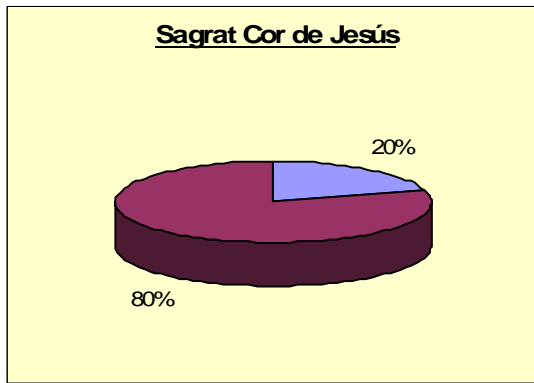
Per tant, podem concloure que, d'entrada, i com hem dit, la presència d'alumnat estranger als centres de Mataró és, en més de 3 punts percentuals, superior a la mitjana de Catalunya i superior en 5 punts a la mitjana de la comarca. Pel que fa a la distribució d'aquest alumnat, Mataró continua la tònica del país, amb un percentatge més important d'alumnat de nacionalitat estrangera a l'ensenyament públic (un 22% de l'alumnat!) que no pas a l'ensenyament privat (només un 10%), més del doble, percentualment parlant.

A continuació farem el mateix estudi centre per centre:

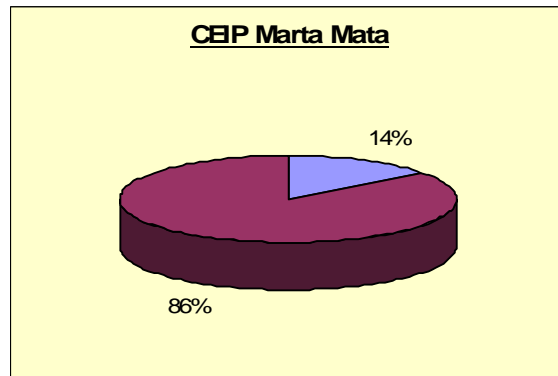
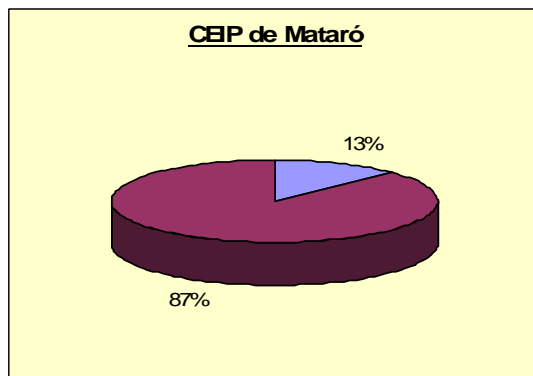
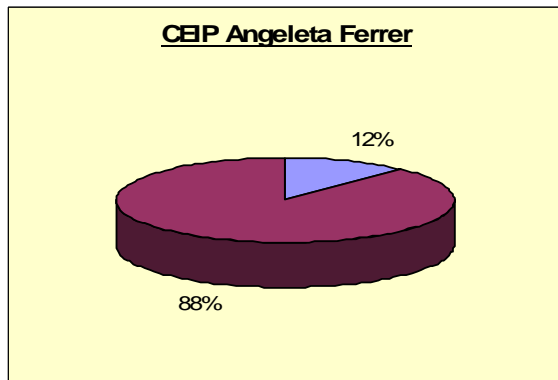
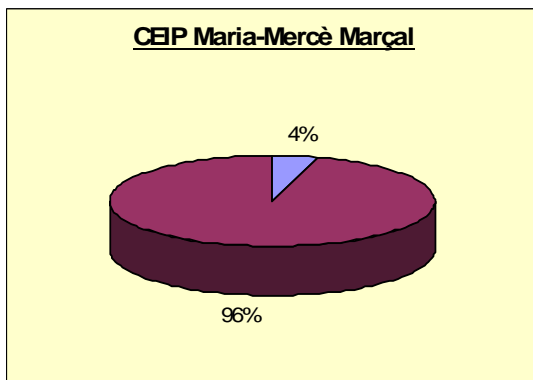
1. Centres de titularitat privada (primària i secundària), ordenats per ordre creixent de percentatge d'alumnat estranger.

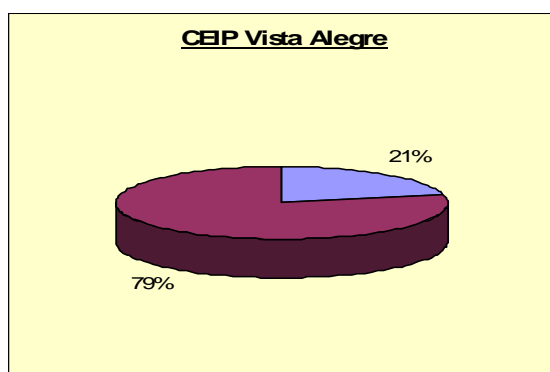
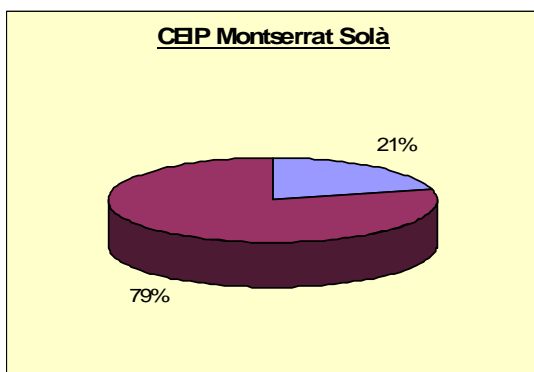
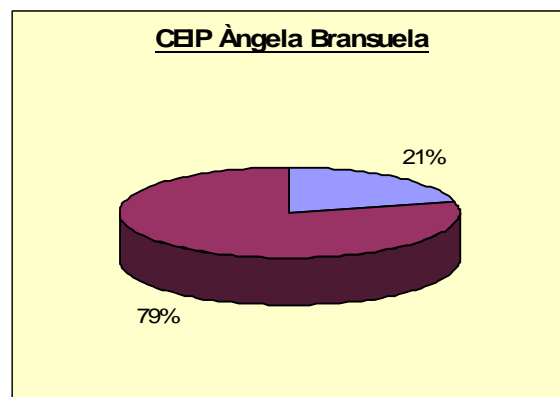
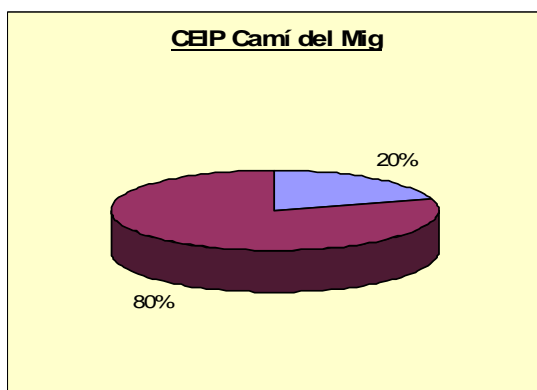
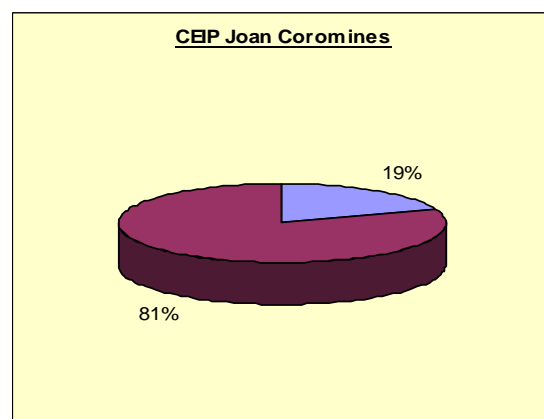
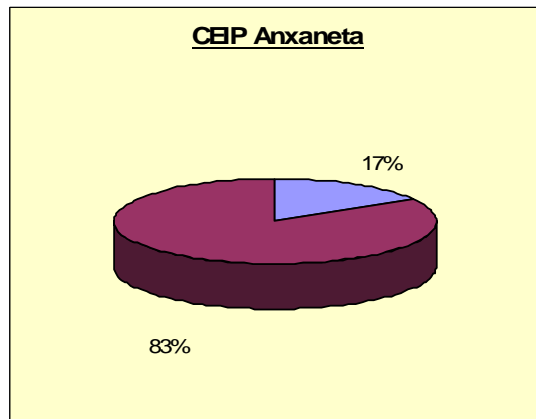
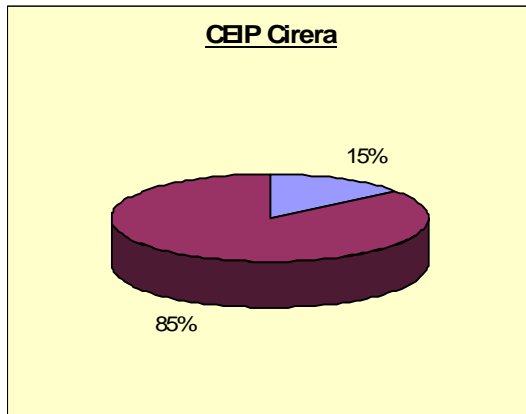


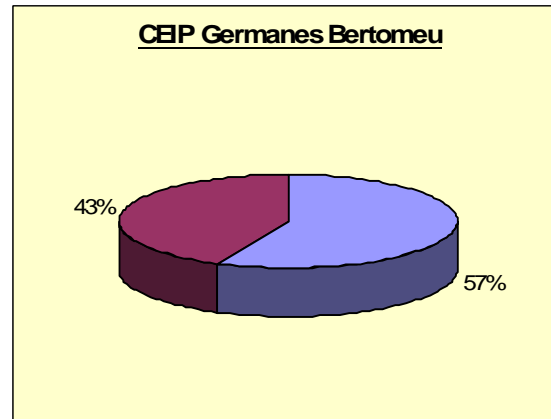
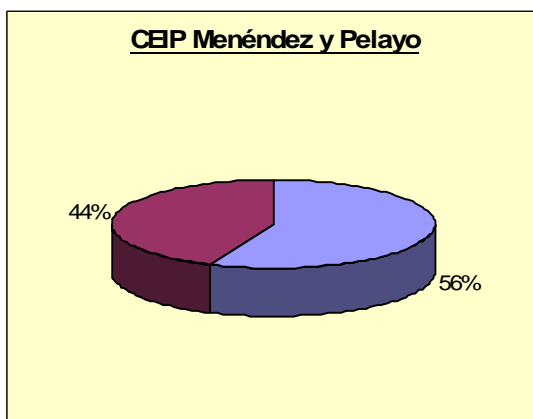
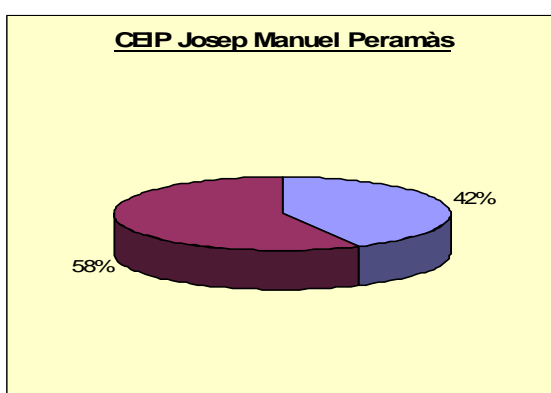
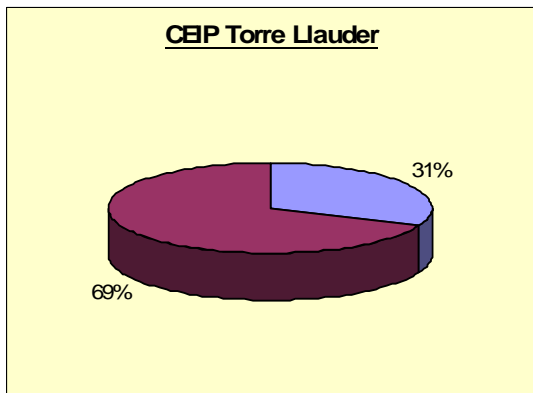
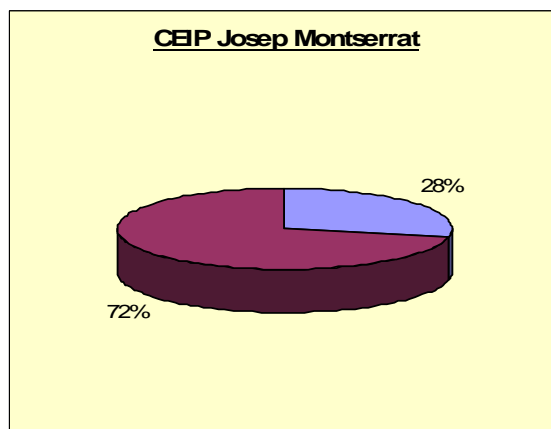
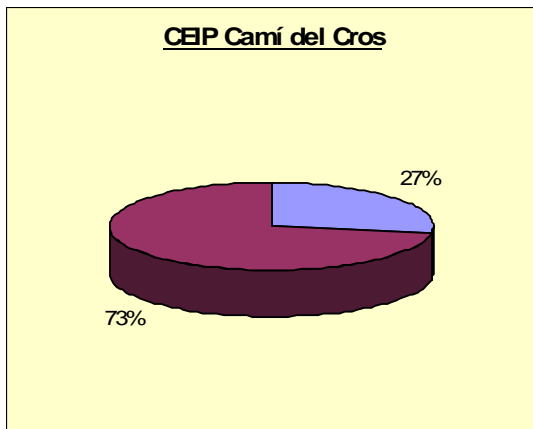
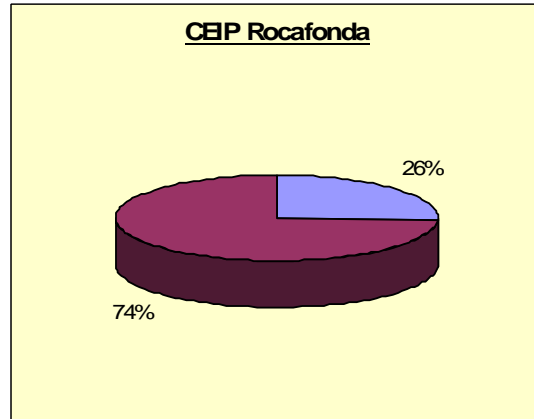
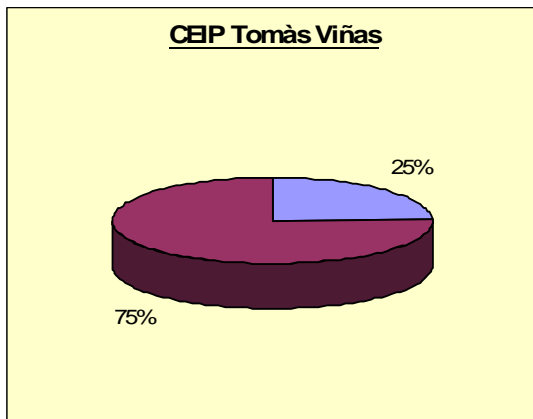




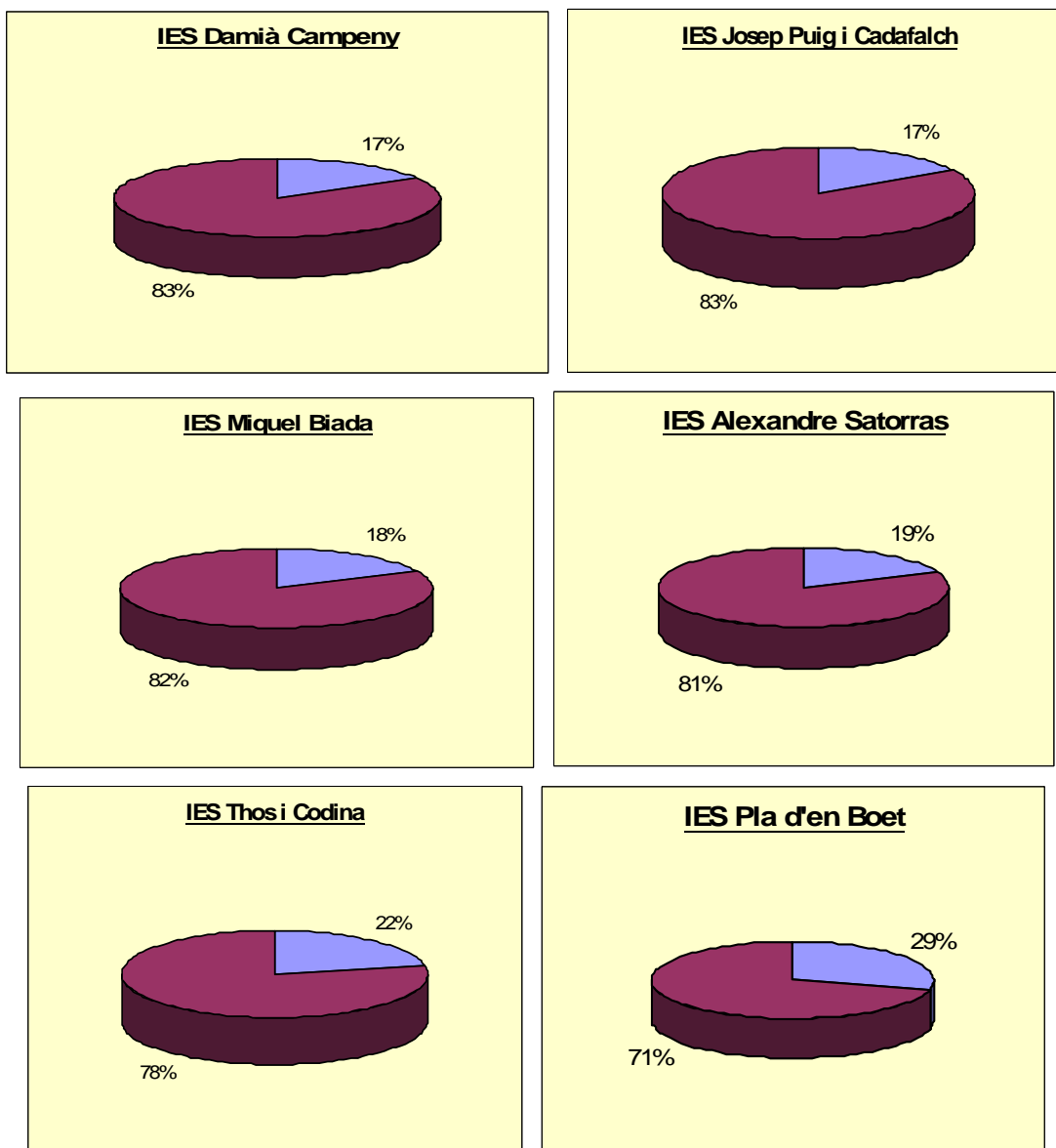
2. Centres de titularitat pública (primària), ordenats per ordre creixent de percentatge d'alumnat estranger.







3. Centres de titularitat pública (secundària), ordenats per ordre creixent de percentatge d'alumnat estranger.



Elaboració pròpia a partir dades de l'estudi

Si observem aquests gràfics (a l'annex 3, trobareu els centres ordenats de menys a més alumnat de nacionalitat estrangera, sense tenir en compte ni la titularitat ni el nivell educatiu), podem afirmar que:

1. Dels sis centres de Mataró amb menys estrangers, cinc són privats (del CEIP Maria-Mercè Marçal, que és l'únic centre públic que es troba dins dels centres amb menys estrangers, cal comentar, però, que és nou i que només tenia al final del curs passat 134 alumnes). Els centres són els següents Meritxell (privat, 2%), CEIP Maria-Mercè Marçal (públic, 4%), Escola Pia de Mataró (privat, 6%), Divina Providència (privat, 8%), Freta (privat, 8%), Valldemia (privat, 9%).

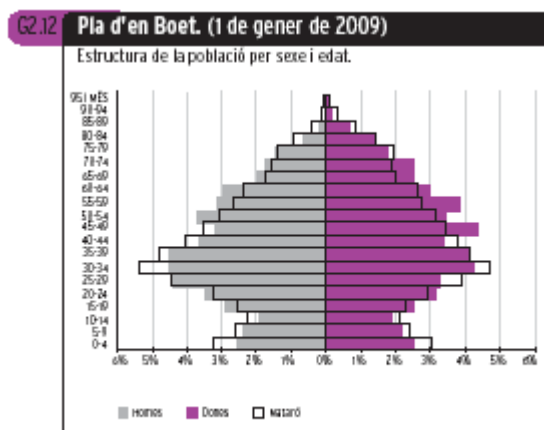
2. Podríem considerar com a centres “estàndard” de Mataró, és a dir, els que estan al voltant de la mitjana de la ciutat pel que fa al percentatge d’alumnat estranger (17%), els centres següents: IES Damià Campeny (públic, 17%), IES Puig i Cadafalch (públic, 17%), IES Miquel Biada (públic, 18%), CEIP Joan Coromines (públic, 19%), El Turó (privat, 19%).
3. I, finalment, pel que fa als sis centres amb més estrangers, només un és de titularitat privada: CEIP Germanes Bertomeu (públic, 57%), CEIP Menéndez i Pelayo (56%), CEIP Josep Manuel Peramàs (públic, 42%), CEIP Torre Llauder (públic, 31%), IES Pla d’en Boet (públic, 29%) i, finalment, el centre privat Escola Balmes (privat, 29%).

Algunes conclusions:

1. El pes de la incorporació de l’alumnat de nacionalitat estrangera ha recaigut principalment, encara que no exclusivament (només les escoles de titularitat privada Balmes, Sol-Ixent, Sagrat Cor de Jesús i el Turó tenen un percentatge d’alumnat de nacionalitat estrangera per damunt de la mitjana) en l’escola pública.
2. Dels 16 centres que tenen un percentatge d’alumnat per sota de la mitjana, només 6 són de titularitat pública (tres dels quals de recentíssima creació: Maria-Mercè Marçal, Antonio Machado –en començar el curs passat es deia CEIP Mataró– i Marta Mata).
3. Els percentatges d’alumnat de nacionalitat estrangera pot variar molt en centres que es troben, fins i tot, en una mateixa zona (o barri), com seria el cas de l’Eixample i del barri del centre: Escola Pia de Mataró (privat), 6%; Divina Providència (privat), 8%; Valldemia (privat), 9%; Angeleta Ferrer (públic), 12%; Cor de Maria (privat), 13%; Mare de Déu de Lourdes (privat), 13%; Anxaneta (públic), 17%, Damià Campeny (públic), 17%; Joan Coromines (públic), 19%, Sagrat Cor de Jesús (privat), 20%, la qual cosa indica, com en general en el conjunt de Catalunya, una política de matriculació equilibrada que no ha acabat de reeixir per causes diverses, tal com apuntàvem anteriorment.
4. Presència abassegadora de l’escola privada al centre de la ciutat on les diverses polítiques educatives han fet dels centres públics l’anècdota i poca o nul·la presència de l’escola privada en segons quins barris (el cas més extrem és del Pla d’en Boet, on no hi ha cap centre privat).
5. L’existència d’una escola, Meritxell (escola privada), fora del teixit urbà, que només té un 2% d’alumnat de nacionalitat estrangera, el percentatge més baix de tot

Mataró, i que té una dinàmica completament diferent a la resta de centres. L'any passat el centre tenia només 1 alumne de França, 1 d'Itàlia, 1 de Bulgària, 1 d'Ucraïna, 1 de Mèxic, 1 d'Equador, 1 de Paraguai i 5 de Gàmbia.

6. Segons les dades de l'Ajuntament de Mataró (vegeu document annex núm. 4), els barris de Palau Escorxador i de Rocafonda són on viu més població de nacionalitat estrangera (un 33,6% del total del barri!). Per això, no ens pot estranyar que les dues escoles amb un percentatge més alt d'alumnat de nacionalitat estrangera siguin, precisament, Germanes Bertomeu (57%) Menéndez y Pelayo (56%), que han atès, tradicionalment, alumnat d'aquests barris. Freta, l'escola concertada que per situació geogràfica, podria assumir part d'aquest repte educatiu, només té, en canvi, un 8% d'alumnat de nacionalitat estrangera.
7. Segons, també, aquestes dades de l'Ajuntament de Mataró (veure annex 4), el tercer barri amb més persones de nacionalitat estrangera és Cerdanyola, amb un 21'10% de la població. Els centres del barri són sis: Camí del Cros (27%), Josep Manuel Peramàs (42%), Josep Montserrat (28%), Tomàs Viñas (25%) i els privats Salesians -St. Antoni de Padua- (13%) i Sol-Ixent (28%). Com es pot veure, hi ha dos casos que destaquen: un, per l'elevat percentatge (Peramàs) i un altre pel seu relatiu baix percentatge (Salesians). Altre cop sembla que la redistribució equilibrada tampoc no ha acabat de funcionar del tot.
8. També, segons l'Ajuntament de Mataró (vegeu annex 4), al barri del Pla d'en Boet "només" hi ha un 13,58% de població de nacionalitat estrangera, mentre que l'Escola Torre Llauder (pública) té un 31% d'alumnat de nacionalitat estrangera, l'Institut Pla d'en Boet té un 29% i l'Escola Camí del Mig (també pública) té un 20% de l'alumnat de nacionalitat estrangera. La piràmide de població per barris, en el cas del Pla d'en Boet (que trobareu a la pàgina següent), no ens aporta cap dada rellevant (una presència molt important de població en edat escolar, per exemple), per la qual segurament es podria parlar d'una certa deserció de la població de nacionalitat espanyola cap a centres de titularitat privada del centre Mataró (?).



Font: Ajuntament de Mataró. [Estudi de la població. Mataró 1 de gener de 2009](#)

Finalment, les dades de l'alumnat de Mataró facilitades pel Departament d'Educació ens han permès de conèixer que, durant el curs 2008-2009, a la ciutat hi havia alumnat procedent de 69 estats diferents (vegeu document annex núm. 5), algun de tan curiós, per petit i poc conegut, com podria ser Saint Christopher i Nevis, amb una població que l'any 2004 no arribava al 40.000 habitants (una tercera part de Mataró!) i que és al Carib i que és independent des dels anys 80 del segle passat.

A part de l'alumnat de nacionalitat espanyola (tant d'origen català com no), que té 17.068 efectius, les 10 nacionalitats numèricament més importants són:

ESTAT	NOMBRE D'ALUMNES
Marroc	1609
Gàmbia	267
Xina	220
Senegal	171
Argentina	153
Equador	134
Colòmbia	100
Bolívia	80
Uruguai	71
República Dominicana	60

Comparem aquestes dades amb les que dóna, en l'estudi esmentat, l'Ajuntament de Mataró (vegeu annex 4 altre cop), i que havíem introduït globalment a la pàgina 7, sobre la nacionalitat de nacionalitat estrangera (total) de la ciutat:

ESTAT	NOMBRE D'ALUMNES
Marroc	7839
Xina	1846
Gàmbia	1358
Senegal	1342
Argentina	702
Mali	661
Itàlia	639
Colòmbia	636
Equador	593
Bolívia	547

Si agafem com a referència el fet que entre la població de nacionalitat espanyola⁸ el segment de població en edat escolar representa el 16'83%, a partir de les dades anteriors podem especular que:

- La població marroquina està formada, principalment, per famílies amb un nombre important de fills (la població escolar representa un 20'53% del grup).
- El mateix podríem dir de Gàmbia, amb un 19,66% de persones escolartizades.
- El cas d'Argentina, amb un 21'80%, també sorprèn, perquè, d'entrada esperaríem un comportament bastant similar a les famílies autòctones pel que fa al nombre de fills (tot i que l'any 2001 Argentina tenia una natalitat de 19 nascuts per cada 1000 habitants i l'Estat espanyol només en tenia 9, i casos com el Marroc 25 o l'Equador 24). La resposta ens la dóna segurament el fet que molts argentins tenen doble nacionalitat italiana/argentina i per aquest motiu mentre que els ciutadans de Mataró de nacionalitat italiana són 639 persones, només un 9,39% són en edat escolar. És a dir, molts adults argentins tenen doble nacionalitat, la qual cosa els ha permès regularitzar la seva situació a la Unió Europea.

⁸ La població total l'1 de gener de 2009 de Mataró era de 121.746, dels quals 20.335 eren de nacionalitat estrangera – un 16,54%.

- Els casos de Colòmbia (15,72%), Bolívia (14,63%), Senegal (12,74%) potser ens indiquen que, malgrat índexs de natalitat importants, hi ha, a part de les famílies, moltes persones que constitueixen unitats monoparentals.
- Un cas evident del que hem comentat en el punt anterior és el de Mali, on les persones en edat escolar (35) representen només el 5'30% del col·lectiu.
- I, per últim, ens trobaríem amb el cas de la Xina que, malgrat que tingui en el seu país un taxa de natalitat relativament important (15), la població escolar d'origen xinès només representa l'11'92% del grup xinès, la qual també sembla indicar moltes famílies monoparentals.

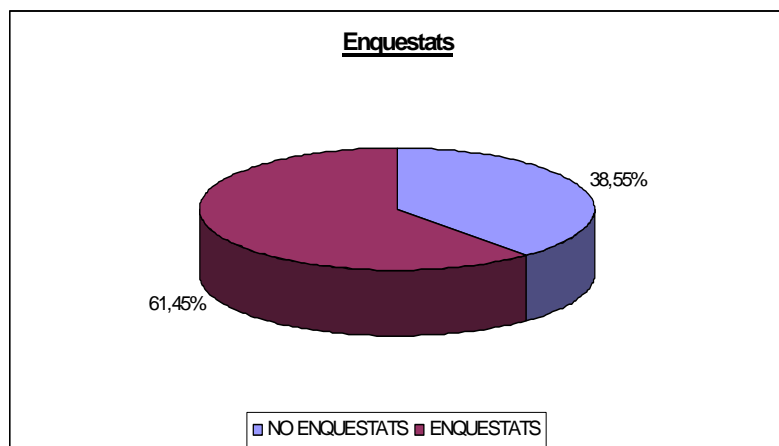
LA MOSTRA DE L'INSTITUT DAMIÀ CAMPENY

Com hem vist, l'Institut Damià Campeny és força representatiu de la realitat de Mataró, ja que, en acabar el curs passat, tenia un 17% d'alumnat de nacionalitat estrangera (el mateix percentatge que la mitjana de la ciutat i un xic per sobre del 13,70%, que és la mitjana de Catalunya). Pel que fa als centres de titularitat pública, seria dels centres de secundària amb menys alumnat de nacionalitat estrangera (vegeu annex 3), tot i que, en general, pel que fa als instituts, aquest alumnat està força ben redistribuït.

Per conèixer la diversitat lingüística de l'Institut s'ha fet una enquesta (vegeu document annex núm. 6) en la qual es demanava a l'alumnat la nacionalitat seva, la nacionalitat del pare i la nacionalitat de la mare (per a aquests dos darrers casos vegeu document annex núm. 7), així com la data d'arribada de l'alumnat a Catalunya. Posteriorment, hi havia d'indicar quina era la seva (o les seves) llengües familiars, és a dir, les que s'usaven habitualment en el marc familiar.

Per simplificar la contesta, i també per comprovar-ne el grau de fiabilitat i el que saben els alumnes de les seves pròpies llengües d'origen, s'ha ordenat la informació per estats de procedència de l'alumnat (a partir de les dades d'alumnat matriculat que es tenien del final del curs passat) i les possibles llengües que podia parlar l'alumne (s'hi han posat les llengües territorials més importants). A voltes, s'han posat per a una mateixa llengua diversos noms (noms dialectals, noms europeïtzats, noms globals de la llengua) amb la idea de tenir una informació complementària sobre la concepció que l'alumne té de la llengua d'origen.

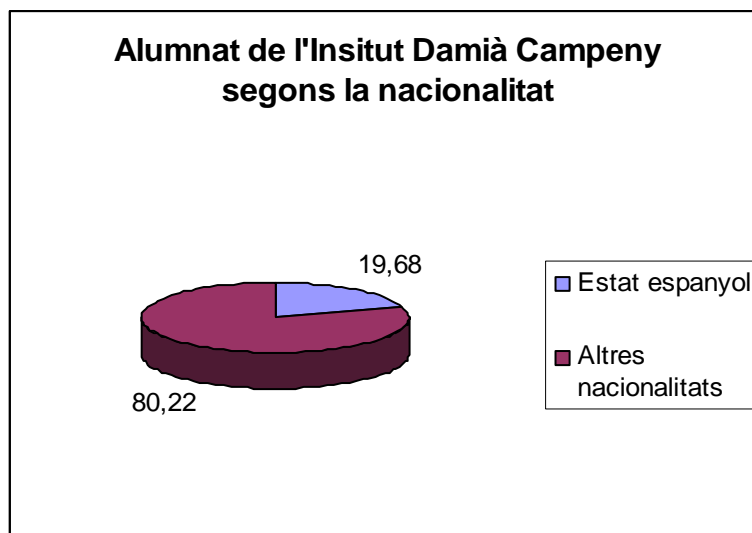
És evident que es tracta d'un estudi fet a partir de dades declarades i, per tant, no fet a partir de dades observades. Bo i això, el fet d'haver-se passat a 432 alumnes -el 61,45% de l'alumnat- dels 703 del centre (no han



contestat l'alumnat de nocturn ni el de tres cursos de diürn) i el fet d'haver-se passat la informació dels objectius de l'estudi als tutors (que els havien d'explicar al seu alumnat -vegeu-ne la presentació digital en el CD que acompanya aquest estudi) fa que la mostra sigui representativa de la diversitat lingüística d'aquest centre de secundària situat al centre de la ciutat de Mataró.

A part de la nacionalitat espanyola, hem trobat 20 nacionalitats diferents pel que fa a l'alumnat, 22 nacionalitats de pares i 24 nacionalitats de mares.

Pel que fa a l'alumnat de nacionalitat estrangera, n'hi ha 85, que representen un 19,68% dels enquestats.

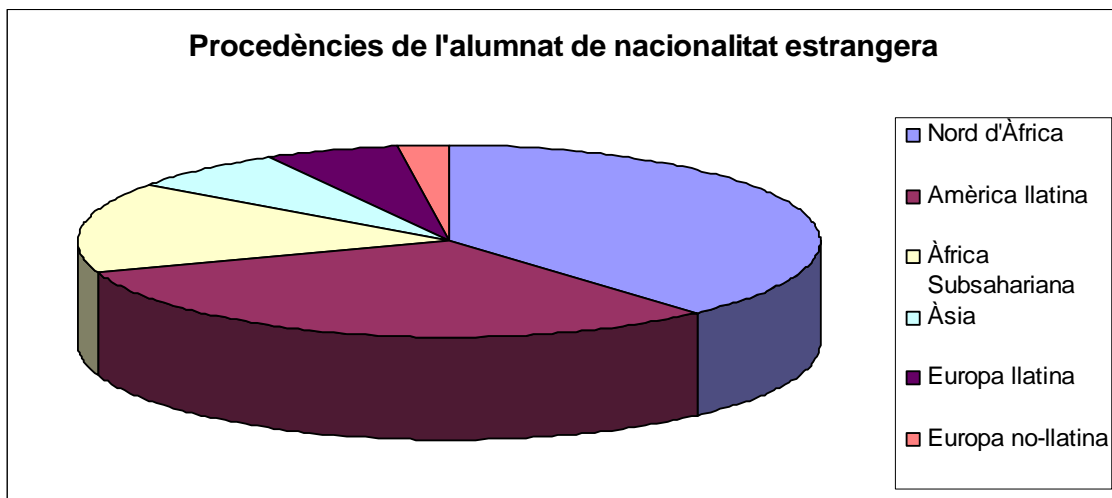


Elaboració pròpia a partir dades de l'estudi

Com que l'enquesta s'ha passat durant el primer trimestre del curs 2009-2010, fixem-nos que aquesta dada és un xic més alta de la teníem a final del curs passat (un 17%), la qual cosa indica que s'han continuat matriculant alumnes de nacionalitat estrangera (procedents de primària o procedents de la incorporació tardana al nostre sistema educatiu, l'alumnat nouvingut que assisteix a l'aula d'acollida del centre). Si agrupem aquest alumnat per procedències, ens adonarem de la distribució següent (vegeu en l'annex núm. 8 una distribució més detallada):

- El 38,37% procedeix del nord d'Àfrica (en aquest cas tots del Marroc): 33 alumnes
- El 31,40% procedeix de l'anomenada Amèrica Llatina (principalment Argentina, però també Bolívia, República Dominicana, Uruguai, Xile, Colòmbia, El Salvador, Equador, Paraguai i Veneçuela): 27 alumnes.
- El 15,12% procedeix de l'Àfrica subsahariana (Gàmbia, Guinea i Senegal): 13 alumnes.
- El 6,98% procedeix d'Àsia (en aquest cas Xina): 6 alumnes.
- El 5,81% de l'Europa llatina (Itàlia, França i Romania): 5 alumnes.

- El 2,33% de l'Europa no-Ilatina (Gran Bretanya i Ucraïna): 2 alumnes.



Elaboració pròpia a partir dades de l'estudi

Pel que fa a les llengües, tot i que després matisarem la informació, a part del català i del castellà, l'alumnat declara que parla 25 llengües diferents, per tant, la diversitat lingüística del centre és molt més alta del que, en principi, es podria pensar en tractar-se d'un institut del centre de Mataró, on, segons les dades de l'Ajuntament, només resideix un 12'62% de població estrangera (barri del centre) i un 11,64% (barri de l'eixample).

Tot seguit analitzarem els casos més rellevants a partir de la informació que ens han aportat les enquestes.

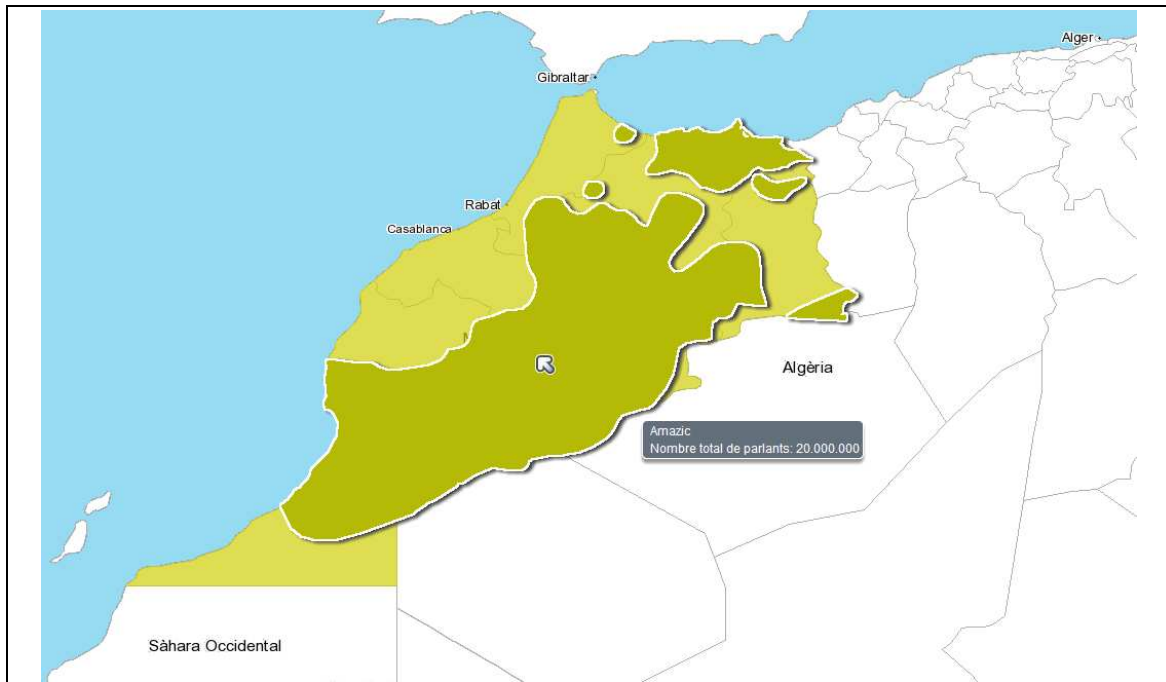
Alumnat de procedència marroquina

Tot i que l'enquesta havien aparegut els noms amazic, àrab, berber, chelha, darija, rifeny, taixelhit i tarifit per saber què sabien de la seva pròpia llengua l'alumnat d'origen marroquí, cal tenir present que:

- Per àrab s'ha d'entendre tant l'àrab estàndard modern, comú a tots els estats que s'autoidentifiquen com a àrabs (el que s'ensenya a l'escola, s'utilitza en els documents formals i es difon en els mitjans de comunicació -orals i escrits). Com a àrab dialectal, el que es fa servir en el dia a dia, en la relació familiar, amb els veïns... (cal tenir en compte que aquestes varietats regionals poden ser mútuament intel·ligibles). Al Marroc, l'àrab col·loquial és conegut amb el nom de *darija*. En l'àmbit religiós es fa servir a tots els països musulmans l'àrab clàssic. Per tant, segurament la majoria dels alumnes que s'autoidentifiquen com a àrabs coneixen aquestes dues variants de l'àrab, perquè al Marroc, i al conjunt dels països àrabs, aquestes dues variants lingüístiques viuen una clara situació diglòssica⁹.
- L'amazic (o berber, terme, en principi, sinònim) és una llengua (amb una variació interna important) de la família afroasiàtica que no pertany, però, al grup semític (com seria el cas de l'àrab), tot i que segles de convivència ha fet que una part significativa del lèxic actual de l'amazic sigui d'origen àrab i que també hagi incorporat alguns fonemes d'aquesta llengua. Té parlants al Marroc (12 milions de parlants, aproximadament el 40% de la població marroquina, tot i que no hi ha dades prou contrastades), Algèria (7 milions, 25% de la població, aproximadament), Tunísia, Mauritània, Líbia, Estat espanyol (Melilla), Egipte, Burkina Faso, Níger, Nigèria i Mali. Abans de la colonització castellana, a les Canàries, també hi habitava un poble amazic: els coneguts com a *guanches*.

Sota aquest concepte, englobarem el rifeny (*tarifit*), beràber o *tamazight* (aquest darrer és el nom global de la llengua), *taixelhit* o *tassussit* (conegut pels noms àrabs i afrancesats de *chelha* i *chleuh*), tots ells al Marroc. A més, cal tenir en compte que a Algèria es parlen el cabilenc (*taqbaylit*), el *taixawit* i el *tamzabit*, entre d'altres. El parlar dels tuaregs és conegut amb el nom de *tamaceq*, l'única varietat que ha conservat l'antiga escriptura (*tifinagh*). A Catalunya, la majoria dels amazics parlen rifeny, tot i que també hi ha col·lectius importants de parlants del *tamazight* i del *taixelhit*.

⁹Una variant per a les situacions formals i una altra per a les situacions informals.



Font: web *Mapes Vius*

Llengües que es parlen al Marroc. En color més fosc, la llengua amaziga, en color més clar: l'arab dialectal).

Pel que fa alumnat del Damià Campeny, ha declarat el següent:

- 14 consideren que parlen àrab (sense matisos).
- 10 consideren que parlen àrab i àrab dialectal (darija).
- 6 consideren que parlen únicament darija.
- 1 considera que parla àrab, darija i tarifit (=rifeny).
- 4 consideren que parlen àrab i amazic (o berber o rifeny).
- 1 considera que parla amazic (sense matisos).
- 2 consideren que parlen, segurament perquè intueixen que és el mateix, amazic i berber o rifeny.
- 1 considera que parla taixlehit.

Com a conclusions:

- Considerem molt interessant que 9 alumnes de 39 que declaren que ells mateixos o un dels seus progenitors són de nacionalitat marroquina tinguin present que la seva llengua familiar és l'amazic (dit amb aquest nom, la qual cosa encara és més sorprenent si tenim en compte que no deixa de ser un nom utilitzat principalment des del món cultural i polític).
- La presència de 5 rifenys (tarifits) i d'1 taixelhit (els altres 3 s'autoidentifiquen simplement com a amazics o, en un cas, com a berber), que reflecteix bastant el fet que els rifenys són la comunitat amaziga més important a Catalunya.

- La consciència d'alguns d'aquests alumnes que la seva parla regional forma part d'una llengua molt més àmplia que es diu amazic.
- La consciència d'alguns alumnes de parla àrab de distingir el darija de la variant formal de l'àrab: 17 que parlen de darija o de darija/àrab enfront a 14 que només parlen de l'àrab.
- Es detecta bilingüisme amazic / àrab en cinc casos (que en 2 casos és trilingüisme amazic / àrab estàndard / darija), cosa la qual reflecteix una realitat que es dona en molts contextos, especialment urbans, del Marroc.
- Hi ha el cas d'un alumne que declara nacionalitat espanyola, mentre que els seus pares són de nacionalitat marroquina, el qual afirma que la llengua familiar és el castellà. En altres casos, segurament a causa de pares nacionalitzats espanyols, es manté la llengua d'origen, l'àrab o l'amazic, tot i que en un cas també s'incorpora l'espanyol com a llengua familiar. Tot i que la dada no és significativa, podria voler indicar un cert paper del castellà com a llengua de cohesió social a Catalunya i com a llengua que pot fer substituir les altres llengües¹⁰.

¹⁰ En aquest sentit trobo molt interessant la reflexió següent, on podem veure com és de complicat el manteniment de la llengua d'origen fora del territori original, quan un parlant del francès que viu a Anglaterra declara el següent (citat per B. Abdelillah-Bauer a *Le défi des enfants bilingues*. Éditions La Découverte, París, França, 2006):

La llengua minoritària no disposa dels mateixos mecanismes reals d'aprenentatge. Mantenir-la, fins i tot fer-la progressar (sense acontentar-se, per exemple, amb la comprensió i l'expressió oral, sinó reclamar igualment un aprenentatge de la lectura i de l'escriptura) és una muntanya que cal escalar de mica en mica cada dia. Díficil, però no impossible. No fa falta anar de pressa. Cal procedir per etapes. Avançar sempre, però a passes petites. En tot cas, tinc el sentiment de fer-li un regal sagrat de vida al meu fill. Té aquesta immensa sort de ser bilingüe i, sobretot, bicultural. Pot ser que, quan sigui gran, opti per una llengua més que no pas l'altra. Pot ser que rebutgi el francès, abans adorat. No ho sé i, de tota manera, aquesta decisió li correspon a ell.

Alumnat de procedència llatinoamericana

Cap dels 27 alumnes que procedeixen de l'Amèrica Llatina declaren que parlen una llengua ameríndia –ni a Argentina, el grup majoritari, ni a la resta: Bolívia, República Dominicana, Uruguai, Xile, Colòmbia, El Salvador, Equador, Paraguai i Veneçuela. Només en el cas de la República Dominicana trobarem un alumne que parla crioll de base francesa).

Aquest fet és normal en estats on han acabat, o pràcticament han acabat, amb les llengües autòctones:

- A Argentina, l'espanyol és la llengua oficial, la qual ha anat absorbit les altres llengües dels immigrants europeus no castellanoparlants (italians, gallecs, catalans, polonesos, russos, alemanys...), tot i que, encara ara, hi ha parlants d'aquestes llengües (per exemple, és prou important el nombre de persones que poden parlar en català). També es poden trobar uns pocs milers de parlants del guaraní, del quítxua o de l'arauca (un 2,8% dels 35 milions d'habitants que té l'Argentina). Pel que fa als 11 alumnes de nacionalitat argentina del centre, n'hi ha quatre que tenen també nacionalitat italiana i un que també la té espanyola i, que, per tant, ens confirmen el que apuntàvem en l'apartat anterior, quan comentàvem les nacionalitats presents a la ciutat de Mataró i als centres educatius de la ciutat (hi ha moltes persones procedents d'Argentina que, a efectes legals, són italianes o espanyoles).

Només hi ha un cas en què un alumne de nacionalitat argentina declara que té, conjuntament amb el castellà, una altra llengua familiar, en aquest cas l'italià (el pare té aquesta nacionalitat. En tota la resta de casos el castellà és l'única llengua familiar, per tant, també es confirma que, majoritàriament, s'ha abandonat l'altra llengua europea que no és el castellà.

- A Colòmbia, la llengua oficial és l'espanyol i únicament el 2% de la població és ameríndia (Colòmbia té uns 35 milions d'habitants). De les llengües ameríndies cal destacar el txibtxa (uns 200.000 parlants), el carib (20.000 parlants), el quítxua, l'arawak... Cal citar a més el crioll anglès (50.000 parlants).
- A la República Dominicana, l'espanyol és la llengua oficial. Dels 9 milions d'habitants, només n'hi ha uns 200.000, immigrants haitians, que parlen un crioll de base francesa. Hi ha un alumne d'aquest estat que, conjuntament amb l'espanyol, també declara que té com a llengua familiar el crioll.

- Al Salvador, tot i que hi ha un 10% de població índia, les llengües autòctones només són parlades per una part molt petita de la població (algunes fonts la situen en un 2%).
- A Uruguai, l'espanyol és la llengua utilitzada en tot aquest estat. A causa de la immigració europea, a hores d'ara ja no queden pràcticament parlants de llengües ameríndies. A les zones frontereres amb el Brasil (a la ciutat de Rivera), es parla el portunyel, un parlar mixt espanyol/portuguès.
- A Veneçuela, l'espanyol és la llengua oficial. Només un 2% dels 24 milions de veneçolans parla una llengua ameríndia (se n'hi parlen unes 25, les quals tenen un important grau de reconeixement legal).

Però aquesta no presència de llengües ameríndies al centre no és tan normal en estats on encara hi ha una presència important de població que ha mantingut la llengua autòctona:

- A Bolívia, les llengües oficials són l'espanyol (dels més de 8 milions d'habitants de Bolívia, la majoria són capaços d'entendre aquesta llengua, encara que només uns tres milions i mig la tenen com a única llengua), el quítxua o runasimi (parlat per més de dos milions de persones), i l'aimara (parlat per més d'un milió i mig de bolivians). A part es parlen altres llengües ameríndies com el guaraní (10.000 parlants).
- A Equador, l'espanyol és la llengua oficial, però el 20% de la població és parlant d'alguna de les 12 llengües ameríndies, les quals tenen un cert grau d'oficialitat i s'estan introduint al sistema educatiu (l'Equador té més de 11 milions d'habitants). La llengua ameríndia més estesa és el quítxua (parlada per unes 700.000 persones només a l'Equador).
- A Paraguai, des de l'any 1992, hi ha dues llengües oficials: l'espanyol i el guaraní, parlat per unes tres quartes parts de la població, tant per part de la població índia com per part de la població *mestissa*.

- A Xile, l'espanyol és la llengua oficial i ha estat l'element de cohesió social de tots els immigrants europeus (a part de castellans, també cal comptar amb la presència de població de procedència anglesa, italiana, francesa...). Actualment és la llengua pròpia del 90% de la població. Entre els pobles amerindis cal citar la presència de parlants d'araucà o maputxe (quasi un milió i mig!) i dels parlants de l'aimara (uns 80 mil).



Font: *Mapes Vius*. Zones d'Amèrica Llatina on el castellà és llengua territorial.

Segurament, podem deduir en el segon grup d'estats que hi ha alguns alumnes que o bé no diuen realment quina és la seva llengua familiar (recordem que a molts estats, a part del component de menyspreu lingüístic, hi ha un cert racisme cap a la població d'origen no europeu) o bé que els seus pares i les seves mares han abandonat la llengua pròpia. Hem de pensar que els processos de substitució lingüística a Amèrica encara s'estan produint en els nostres dies i que, malgrat tot, encara hi força zones on es parla la llengua pròpia (vegeu mapa anterior). Només un estudi més personalitzat ens permetria aprofundir més en el tema

Alumnat de procedència subsahariana

Pel que fa a l'alumnat procedent del que s'ha anomena Àfrica Subsahariana, cal dir , d'entrada, que presenta una certa dificultat d'anàlisi a causa de les múltiples casuístiques que presenta el col·lectiu i a causa de la rica diversitat lingüística dels estats d'on procedeixen. Així hi trobem:

1. 3 alumnes de nacionalitat gambiana de pare i mare gambians.
2. 2 alumnes de doble nacionalitat gambiana/espanyola, de pare i mare gambians.
3. 1 alumne de doble nacionalitat gambiana/i de Costa d'Ivori, de pare gambià i de mare de Costa d'Ivori.
4. 1 alumne de nacionalitat senegalesa i de pare de nacionalitat espanyola (potser nacionalitzat?) i de mare de nacionalitat guineana.
5. 2 alumnes de nacionalitat guineana (Guinea Conakry) de pare i mare guineans.
6. 5 alumnes de nacionalitat espanyola, però de pares gambians.
7. 2 alumnes de nacionalitat espanyola, de pares espanyols, però de procedència gambiana.
8. 1 alumne de nacionalitat portuguesa, però de pare i de mare de Guinea Bissau.
9. I, finalment, un alumne que declara que és de nacionalitat "africana" (sic) i que no marca el coneixement de cap llengua.

Com vèiem, hi ha 13 alumnes que són o que tenen les seves arrels a Gàmbia, 1 d'aquest que també té les seves arrels a Costa d'Ivori, i, a més, 2 alumnes de Guinea Conakry, 1 del Senegal i 1 portuguès d'origen de Guinea Bissau.

Pel que fa a Senegal i Gàmbia (dos estats estretament vinculats geogràficament), cal tenir present que a Gàmbia la llengua oficial és l'anglès (cap alumne, però, la declara com a llengua familiar), tot i que s'hi parla una vintena de llengües. Al Senegal, les llengües oficials són el francès i el wòlof, tot i que se n'hi parla una quarantena.

A la part Oest de l'Àfrica Subsahariana, trobem les llengües mandé. Algunes d'aquestes llengües són el bambara, el malinké, el diula, el mende, el kpelès, el susu, el soninké (conegut també amb els noms de sarakole, sarahule, serahuli, marka..., té més de 100.000 parlants a Gàmbia) i el manding (mig milió de parlants a Gàmbia i

més d'un milió a tota la zona: Guinea Bissau i una part del Senegal). És freqüent trobar soninkés bilingües (soninké-manding).

En aquesta zona també es parlen llengües de la branca atlàntica de la família lingüística nigerocongolesa. El ful és parlat per 25 milions de persones en una zona molt àmplia de l'Àfrica (del Nil a l'Atlàntic) i el té com a pròpia el 20% de la població del Senegal i un 15% de la de Gàmbia. El wòlof és la llengua majoritària del Senegal (és la llengua del 35% de la població i és d'ús corrent als mitjans de comunicació (ràdios i televisions) i és usada per més del 13% dels gambians (s'ensenya a les escoles de primària de Gàmbia). El ful i el wòlof són les llengües franques (deixant de banda les europees) que més es fan servir en aquesta zona.

A Costa d'ivori, on el francès és llengua oficial, es parla l'akan (uns cinc milions de persones, el mandinga-bambara-diula (alguns autor les consideren la mateixa llengua), el senufo (aquest dos amb quasi dos milions de parlants cadascun)...

A Guinea, on el francès també és llengua oficial, es parlen ful (tres milions de parlants), manding (dos milions) i susu (1 milió), a part de moltes d'altres llengües...

Finalment, a Guinea Bissau la llengua oficial és el portuguès (havia estat una excolònia, per això l'alumne té la nacionalitat portuguesa). S'hi parla crioll portuguès (s'ensenya a les escoles conjuntament amb el portuguès i és coneguda per més de la meitat de població), ful, balanta, manding...

Pel que fa a les llengües familiars que han declarat els alumnes del Damià Campeny:

- Els alumnes d'origen gambià parlen: 2 manding, 7 soninké (conegut també amb els noms de sarakole, sarahule, serahuli, marka: 5 li diuen sarakole, 1 soninké i 1 afirma que sarakole i soninké són la mateixa llengua) i ful (i castellà), 1 és bilingüe manding/soninké (a més destaca que soninké i el sarakole són la mateixa llengua) i 1 és bilingüe ful/ sarakole-soninké. En el cas de l'alumne la mare del qual és de Costa d'Ivori i el pare de Gàmbia declara que parla wòlof, ful, manding i sarakole-soninké.
- Els alumnes d'origen de Guinea parlen ful.
- Els d'origen senegalès parlen wòlof (i francès) com a llengües familiars.
- L'alumne d'origen de Guinea Bissau parla ful, crioll portuguès i portuguès.



Font: *Mapes Vius*, zones de parla manding, soninké, ful i wòlof

Com es pot veure no és estrany el bilingüisme familiar (o el trilingüisme o més), hi ha una certa consciència de la unitat lingüística sarakole-soninké, malgrat noms diferents, hi ha poca presència de les llengües colonials en l'àmbit familiar.

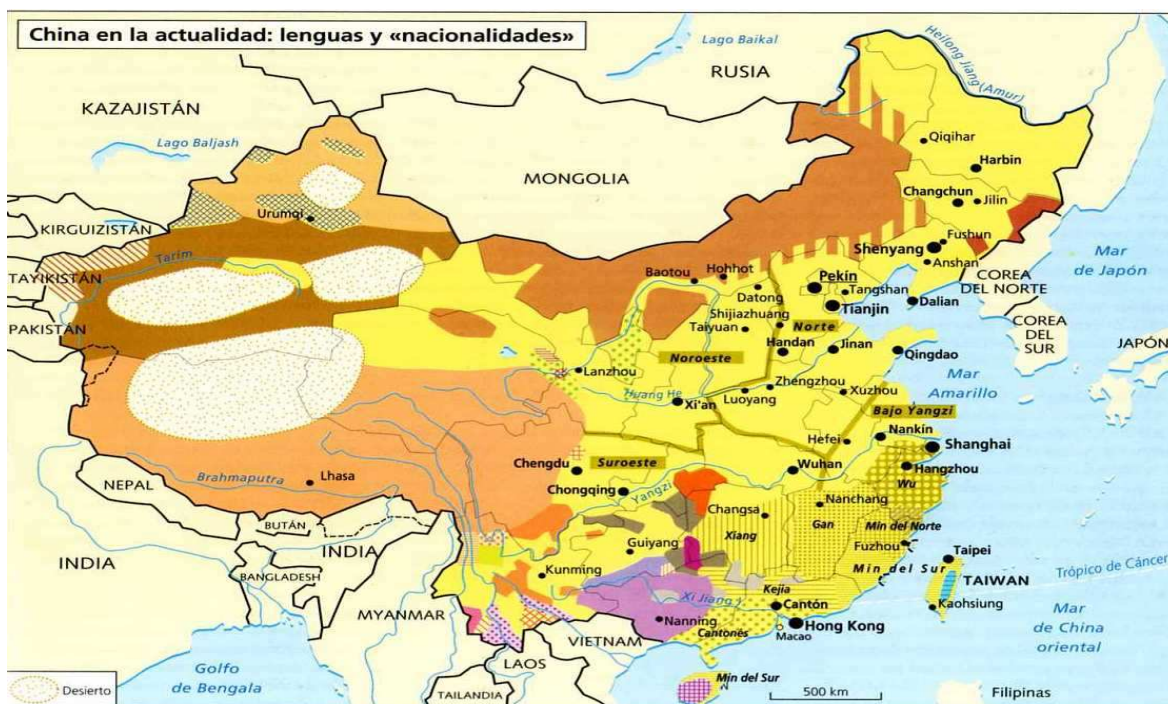
Alumnat de procedència xinesa

El xinès mandarí, parlat arreu del món per uns 900 milions de persones, és la llengua oficial de la Xina (un estat amb més de 1.000 milions d'habitants), tot i que s'hi parlen, pel capbaix, unes 50 llengües més. Pel que fa a la llengua que hom anomena xinès, es tracta realment d'un conjunt de llengües (tan diferents com ho són entre si les llengües romàniques). Cal destacar, però, que existeix un mateix sistema d'escriptura per a totes les llengües xineses, tot i que, segons la llengua tenen alguns caràcters diferents (aquest fet és especialment rellevant en cantonès –llengua que es parla també a Hong Kong–, i comença a ser-ho en llengües com el wu, que no han tingut accés a l'escola i als mitjans de comunicació).

Actualment a l'escola s'ensenya el putonghua (la llengua comuna). De fet, es tracta d'una llengua estàndard moderna basada en el dialecte mandarí de Pequín, que és oficial a tot Xina des de 1917. A part del mandarí (que té diversos grans dialectes), hi ha totes les varietats del sud (que, a voltes, els xinesos anomenen simplement dialectes, però que, com hem vist, es tracta realment de llengües independents): wu (costa central), min (Taiwan i Fujian), cantonès o yuè (Guangdong, Guangxi, costa sud i a l'interior), xiang (Hunan), gan (Jaingxi i al sud-est de Hubei) i hakka (sud de la Xina). Els xinesos, que englobarien tots els parlants de les llengües que hem citat, s'autoanomenen hans (que és un concepte de tipus ètnic), i representen el 90% de la població de l'Estat xinès.

A part de les "llengües xineses", també hi trobarem llengües turqueses (uigur -amb vuit milions de parlants-, kazak...), llengües mongoles (amb el mongol, que té uns cinc milions de parlants), llengües miao-yao (amb una llengua com el miao amb quasi vuit milions de parlants), llengües thai (amb quasi vint milions de parlants), llengües autòctones de Taiwan, llengües del grup tibetanobirmà (entre les quals cal destacar el tibetà, parlat per uns cinc milions de persones) i altres llengües com el coreà...

En el mapa que adjuntem en aquest apunt podem veure les zones on es parlen llengües xineses (en groc).



Font: Jean Sellier *Atlas de los pueblos del Asia meridional y oriental* (Barcelona. Editorial Paidós, 2002).

Ara bé, segons informacions que han aparegut als mitjans de comunicació¹¹, la majoria dels xinesos que viuen a Catalunya provenen de la província de Zhejiang, per tant, teòricament provenen de zones on la llengua territorial és el wu. Aquesta llengua es parla a la major part de la província de Zhejiang, a la ciutat de Xangai (Shanghai), al sud de la província de Jiangu, així com a parts menors de les províncies d'Anhui, Jiangxi i Fujian. Es calcula que la tenen com a pròpia més de 80 milions de persones.

Xangai és una de les ciutats més grans de l'Estat xinès i s'hi parla la varietat anomenada xangainès, shànghǎihuà, que difereix força de la varietat oujiang o wēnzhōuhuà (de la ciutat de Wenzhou), que, segons sembla, és la variant xinesa més parlada a Catalunya, ja que bona part dels xinesos que viuen al nostre país prové d'aquesta ciutat. A Catalunya també hi ha una presència molt important de persones del districte de Qingtian, que és a una hora per autopista de Wenzhou. El wu és un conjunt dialectal amb notables diferències internes, que fan que, a voltes, els parlants de zones diferents afirmen que no s'entenen (fenomen, d'altra banda, relativament normal entre parlants de llengües minoritzades), i que inclou sis varietats: taihu (el parlar suzhou d'aquest dialecte és el més influent i el que es pren sovint com a referent), oujiang, taizhou, chuqu, wuzhou i xuanzhou. Després del mandarí, és la llengua xinesa més difosa.

¹¹ http://www.elperiodico.cat/default.asp?idpublicacio_PK=46&idioma=CAT&idnoticia_PK=561522&idseccio_PK=1022.
Vegeu annex

Durant el segle xx, el wu ha estat desplaçat pel mandarí de les escoles, dels mitjans de comunicació i de l'administració. També s'està produint en moltes famílies wu un trencament generacional en la transmissió de la llengua familiar als infants, que comencen a tenir el mandarí com a primera llengua. Per això, a vegades, és tan difícil que els parlants d'aquesta llengua s'autoidentifiquin com a tals.



Font: *Mapes Vius*. Zona de parla wu de la Xina.

Pel que fa a l'alumnat xinès del nostre centre, 1 declara que parla gan, 1 declara que parla min i putonghua (és a dir mandarí estàndard), 1 declara que parla mandarí i putonghua, 1 declara que parla mandarí i 2 declaren que només parlen putonghua. Curiosament, no apareix cap parlant del wu. És més, el parlant del mandarí fa constar que les altres llengües que se citen a l'enquesta fa milers d'anys que van desaparèixer (sic!). Segurament, la situació del wu fa que o bé que la família hagi abandonat la llengua d'origen o bé que l'amagui.

Alumnat de procedència europea

Pel que fa a l'alumnat de procedència europea, 5 procedeixen d'estats on es parlen llengües romàniques: Itàlia, França i Romania. Tot i que els tres estats presenten una forta diversitat lingüística, els dos alumnes romanesos declaren que parlen únicament romanès, l'alumne de nacionalitat francesa (tot i que declara que el pare és d'una zona de llengua occitana i la mare de nacionalitat espanyola –de parla castellana) declara que l'única llengua familiar és el francès i, finalment, els dos alumnes que declaren tenir la nacionalitat italiana, com que el pare d'un és argentí i la mare d'un altre és espanyola la llengua familiar és ambdós casos el castellà i només en un cas es manté l'italià. El cas en què s'ha perdut la llengua italiana és el de l'alumne de pare argentí, la qual cosa encara referma més la hipòtesi segons la qual estem parlant de persones que han demanat la nacionalitat europea (italiana en aquest cas) d'algun dels seus avantpassats, però que no tenen una relació personal directa ni amb Itàlia ni amb la llengua italiana.

En aquest sentit cal recordar que:

- A Itàlia, segons la Constitució de 1947, la llengua oficial de la República és l'italià, però, a més, segons un informe elaborat pel Ministeri de l'Interior italià, previ a l'elaboració de la llei de llengües que s'aprovà el 1999, hi ha les minories lingüístiques següents: albanesos (98.000 a Calàbria, Puglia, Sicília, Molise i als Abruços), alemanys (290.000 a Bozen), catalans (18.000 a l'Alguer), croats (2.600 a Molise), eslovens (70.000 a Trieste, Gorizia i Udine), francoprovençals (90.000 a Aosta, Torí i Foggia), francòfons (20.000 a Aosta), friülans (526.000 al Friül), grecs (20.000 a Reggio de Calàbria i a Lecce), ladins (55.000 a Bozen, Trento i Belluno), occitans (178.000 a la Vall de Cuneo, Torí, Cosenza i Imperia), sards (1.269.000 a Sardenya), a més dels parlants del romaní (130.000 gitanos). El grau d'oficialitat d'aquestes llengües varia segons el territori (el cas més clar és el de l'alemany, que és llengua oficial, conjuntament amb l'italià, a la zona del Tirol del Sud, i que gaudeix dels mateixos drets que la llengua de l'Estat).
- A l'Estat francès, la llengua oficial és el francès. És conjuntament amb Grècia un dels estats europeus en què estan menys reconegudes les minories lingüístiques. S'hi troben les minories lingüístiques següents: occità (d'un a tres milions i mig de parlants), alemany (un milió i mig), bretó (de 200 mil a 500 mil parlants), italià (en la seva variant corsa: uns 150 mil), català (130 mil), basc (80 mil), neerlandès (80 mil), francoprovençal (240 mil?) i grec (una petita minoria a Còrsega).

- A Romania, a part del romanès (que també es parla a Moldàvia –el moldau és una variant del romanès que es parla a Moldàvia i a una part de Romania– i més minoritàriament a Ucraïna, Sèrbia, Hongria i Bulgària), hi ha parlants de l'hongarès (al voltant del 10% de la població: uns dos milions de ciutadans de Romania), alemany (uns 150.000), ucraïnes (uns 100.000) i més minoritàriament serbocroat, tàtar, eslovac, turc, rus, búlgar, polonès, txec, gagaús i grec.

També cal destacar la presència de 4 alumnes que, tot i tenir la nacionalitat espanyola, tenen un dels pares de nacionalitat italiana. En els quatre casos s'apunta un bilingüisme familiar català/italià (un, fins i tot, incorpora un trilingüisme català/castellà/italià).

És el mateix cas que el d'un alumne que té la mare de nacionalitat francesa i el pare de nacionalitat espanyola i que les seves llengües familiars són el català i el francès.

Per últim, hi ha un alumne de nacionalitat espanyola que declara que el pare és belga i que la mare és nicaragüenca i que afirma que les seves llengües familiars són el francès i el castellà.

Pel que fa a l'alumnat procedent de l'Europa no-romànica tenim un alumne de Gran Bretanya, que declara que parla anglès, i 1 d'Ucraïna, que parla ucraïnès i rus. Recordem que:

- La llengua anglesa és la llengua oficial de la Gran Bretanya i Irlanda del Nord. Ara bé, encara es parlen llengües d'origen cèltic, com el gal·lès (parlat per unes 600 mil persones a Gal·lès i en una part del comtat anglès de Shropshire, i que té un reconeixement oficial i és força present al sistema educatiu, a la toponímia, a l'administració i als mitjans de comunicació) i com el gaèlic escocès (parlat per unes 66 mil persones, bàsicament a les illes Hèbrides). Cal citar que al Regne Unit (i territoris dependents a Europa) també es parla castellà (30.000 persones a Gibraltar), francès (8 mil a les illes Anglonormandes), còrnic (1000 persones, com a segona llengua) i gaèlic manx (640 com a segona llengua a l'illa de Man). Cal citar, a més, la presència de l'escocès, una variant germànica, molt i molt propera a l'anglès, parlat a Escòcia i a Irlanda, que està sent desplaçat per l'anglès estàndard.

- La llengua ucraïnesa és oficial d'Ucraïna. Parlada per més de 35 milions de parlants a Ucraïna, Rússia (1 milió i mig), Moldàvia (mig milió), Polònia (180 mil), Bielorússia (200 mil), Romania (100 mil), Eslovàquia (75 mil), Sèrbia i Montenegro (25 mil), Bòsnia (4500), Hongria (3 mil) i Croàcia (3 mil). Dins d'Ucraïna, on hi ha 33 milions de parlants de l'ucraïnès (inclosos els parlants de rutè), també s'hi parla rus (11 milions), bielorús (de 140 mil a 440 mil), polonès (de 40 a 300 mil), romanès (285 mil), búlgar (uns 200 mil), tàtar de Crimea (270 mil), hongarès (175 mil), tàtar (50 mil), alemany (90 mil), gagaús (26 mil), eslovac (10 mil), grec (9 mil), txec (6 mil), albanès (2500). Fins a l'arribada de la independència, a principi de la dècada dels noranta del segle passat, l'ucraïnès era una llengua força supeditada al rus i amb un clar perill de desaparició a moltes zones, on la presència de població russòfona era molt important, per tant, fins a cert punt és lògic que l'alumne del centre d'aquesta procedència declari que té el rus i l'ucraïnès com a llengües familiars.

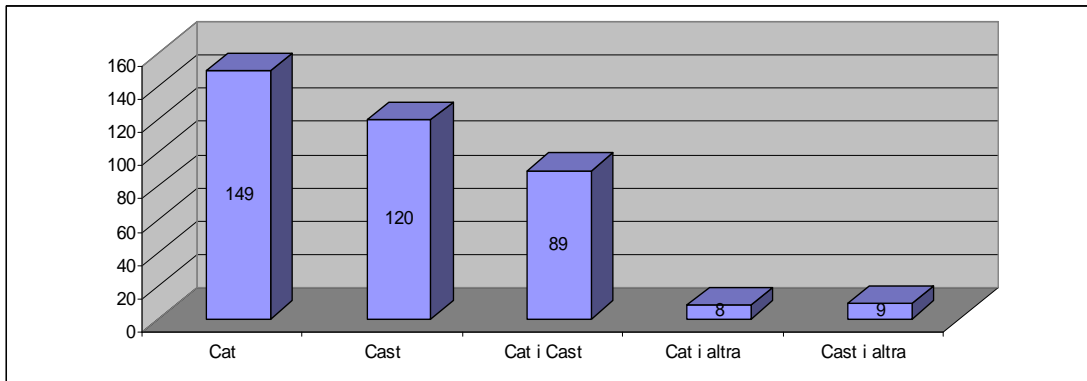
També cal destacar la presència de dos alumnes de nacionalitat espanyola de pare català i de mare russa, que declaren un com a llengua familiar el català i l'altre com a llengua familiar el català i també el rus (es tracta de dos germans i és el petit, que és noia, el que declara aquest bilingüisme familiar). També trobem un alumne de nacionalitat espanyola de pare català i de mare polonesa i que afirma tenir ambdues llengües com a llengües familiars.

Finalment, hi ha quatre casos vinculats a llengües germàniques:

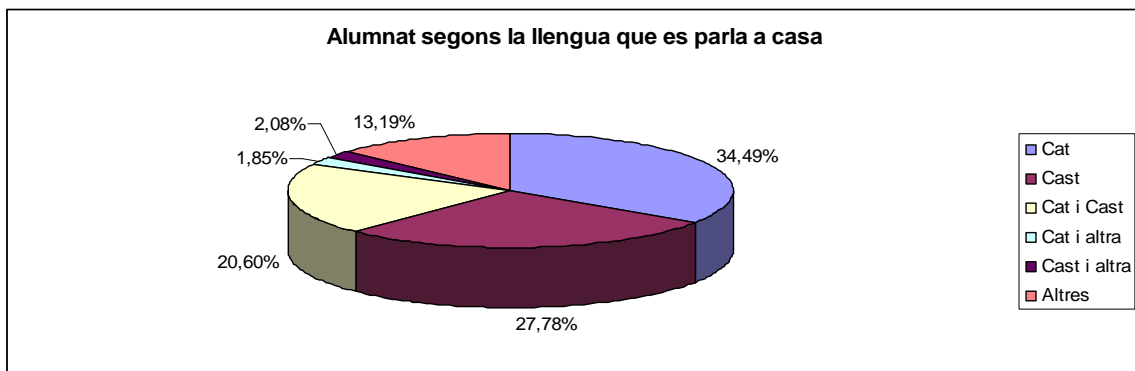
- Un noi de nacionalitat espanyola de pare també de nacionalitat espanyola (tot i que declara que és un argentí que va demanar la nacionalitat) i de mare de nacionalitat britànica (anglesa declara l'alumne). En aquest cas les llengües familiars són el castellà i l'anglès.
- L'altre cas és el d'un noi de nacionalitat espanyola de pare britànic (escocès declara l'alumne) i de mare espanyola. Declara com a llengües familiars català/castellà/anglès. És interessant, en ambdós casos, com s'ha mantingut el sentiment de pertànyer a una nació concreta (Anglaterra i Escòcia) encara que aquesta no sigui la del nom de l'Estat.
- En tercer lloc, un alumne de nacionalitat espanyola, de pare holandès i mare de nacionalitat espanyola, que declara com a llengua familiar el castellà.
- I, en quart lloc, un alumne de nacionalitat espanyola, de pare nord-americà i de mare espanyola, que declara que té com a llengües familiars el català i l'anglès.

El català i el castellà

Tot i que no era l'objectiu d'aquest estudi, les enquestes també ens han permès veure quina és la presència de les dues llengües oficials a Catalunya en l'àmbit familiar. D'aquesta manera, i independentment de la nacionalitat, 149 alumnes tenen com a llengua familiar exclusivament el català, 120 únicament el castellà, 89 són bilingües familiars (català/castellà o castellà/català), 8 són bilingües familiars català i una altra llengua i 9 són bilingües familiars castellà i una altra llengua.



I, percentualment, i tenint també en compte les altres llengües presents al centre:



L'Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya, fet pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, en col·laboració amb la Secretaria de Política Lingüística, l'any 2006, ens dóna la informació següent, a partir de la llengua inicial, és a dir, la llengua que es va parlar amb el nen quan era petit: un 39'9% dels joves va tenir com a llengua inicial (només o sobretot) el català; un 14'1 va tenir tant el català com el castellà; un 42'8% (només o sobretot) el castellà; i un 3'2% va tenir altres llengües.

Encara que no estiguem treballant amb el mateix tipus de pregunta, els monolingües familiars en català són a l'Institut Damià Campeny a 5'50 punts per damunt de la mitjana de Catalunya, els monolingües en castellà estan molt per de sota de la mitjana

de Catalunya (15 punts menys), els bilingües català/castellà són a quasi 6 punts per damunt de la mitjana catalana; i, finalment, que un 13'9% dels alumnes del Campeny tinguin com a llengua familiar una altra diferent al català i al castellà sí que situa aquesta microrealitat molt per damunt de la mitjana catalana (que era d'un 3,2%). Segurament, els bilingües català i una altra llengua i castellà i una altra llengua en l'enquesta anterior s'englobarien en els monolingües familiars catalans i castellans respectivament.

CONCLUSIONS

- En general a Catalunya, però també a Mataró, l'escola pública està portant la majoria del pes de la incorporació al sistema educatiu de l'alumnat de nacionalitat estrangera.
- Si no es treballa pel repartiment equitatiu de l'alumnat amb necessitats educatives específiques (en aquest cas lingüístiques en l'etapa d'acollida), hi ha un seriós perill de guetització, afavorit ja per una segregació urbanística evident. Bo i això aquest repartiment equitatiu no és una tasca fàcil per motius molt diversos.
- L'alumnat de nacionalitat estrangera representa quasi un 20% de l'alumnat de l'Institut Damià Campeny (un de cada cinc alumnes), bastant per sobre de la mitjana de Mataró, de la comarca del Maresme i de Catalunya.
- A l'Institut es parlen unes 25 llengües (vegeu document annex núm. 9), per tant, és un centre amb una forta diversitat lingüística, una forta riquesa lingüística.
- El centre educatiu hauria d'aprofitar aquesta riquesa en les seves activitats tant curriculars com no curriculars, com, d'altra banda, ens recomana la Unió Europea¹² (vegeu-ne el resum a l'annex núm. 10) i el nostre currículum (vegeu annex núm. 11). Una bona activitat pensem que podria ser l'ensenyament en horari no lectiu d'alguna de les llengües presents al centre (com es fa en altres punts de la ciutat vinculat al Pla Educatiu d'Entorn).
- En una realitat tan multilingüe com la nostra, és del tot necessari reforçar el paper del català com a llengua del sistema educatiu, com a llengua de cohesió social que permet donar a tot l'alumnat les mateixes oportunitats. Això no vol dir, però, que l'objectiu del centre no sigui formar ciutadans plurilingües, que sàpiguen perfectament la llengua del país, que sàpiguen perfectament l'altra llengua oficial, que tinguin un bon coneixement de la llengua anglesa, que tinguin –en aquell cas d'alumnes amb un bon expedient de llengües– un cert nivell de llengua francesa i que aposti per polítiques de manteniment de les llengües d'origen o, en tot cas, que aposti per una política de valoració de la diversitat lingüística com una part imprescindible de l'educació intercultural de tot l'alumnat, imprescindible si es volen

¹² **INFORME** sobre la educació de los hijos de los inmigrantes del Parlament Europeu (9 de març de 2009). **CONCLUSIONES** del Consejo sobre la educación de los niños procedentes de la migración del Consell de la Unió Europea (20 d'octubre de 2009).

fer ciutadans preparats per viure en la societat actual i ciutadans allunyats de visions etnocèntriques o racistes del món.

- En l'àmbit curricular i per al conjunt de l'alumnat es podrien aprofitar molts dels recursos que s'estan generant per treballar la diversitat tant des de les administracions (Departament d'Educació, Casa de les Llengües) com des de les Universitats (grup GELA) com des de la societat civil (CIEMEN). Vegeu presentació digital que trobareu en el CD que acompanya aquest estudi.
- Caldria que tot el professorat (i també l'alumnat, mitjançant les hores de tutoria) conegués la biografia lingüística dels companys que es van incorporant a l'Institut, la qual cosa permetria conèixer companys realment poliglotes i fer una educació realment intercultural. Per això caldria tenir en compte:
 - La diversitat lingüística que, a voltes, queda amagada per les estructures estatals
 - La poca consciència lingüística dels parlants de llengües no reconegudes estatalment, que farà que, a vegades, no s'autoidentifiquin com a membres d'una comunitat lingüística determinada. És el cas de molts amazics, xinesos wu, quítxues, panjabis...
 - La possibilitat que bona part d'aquest alumnat, el que provingui de contextos multilingües, tingui més d'una llengua familiar. Si agafem, per exemple, un alumne del Marroc, pot ser que parli una variant de l'amazic, que parli àrab dialectal del Magreb, que sàpiga àrab estàndard, que entengui l'àrab egipci (per les sèries de televisió) i que, si ha estat ben escolaritzat, tingui coneixement de francès... I no cal dir en el cas d'alumnat procedent de contextos altament multilingües com seria l'Àfrica Subsahariana.
 - La diversitat de noms que pot tenir una mateixa llengua: el soninké, llengua que es parla a Mali, Mauritània, Senegal i Gàmbia, és conegut també amb els noms de sarakole, sarahule, serahuli, marka... A voltes es diu el nom de la variant dialectal i no pas de la llengua: un exemple és el cas del ful, que moltes vegades és conegut per mitjà de la seva variant pul (pular o pulaar), que es parla a la vall del riu Senegal i a altres zones veïnes (de Senegal, Mauritània, Gàmbia, Guinea-Bissau, nord de Guinea, oest de Mali). Les altres variants d'aquesta llengua es parlen des del Nil fins a l'Atlàntic (altres noms amb què és coneguda són pulle, peül, tukolor... Malgrat aquesta gran extensió i els noms diferents manté una gran unitat estructural.

- Cal tenir en compte que, a voltes, hi ha hagut processos d'abandonament de la llengua d'origen.
- Cal veure si hi ha comportament diferents amb el pare, amb la mare, amb els avis, amb els germans...
- La llengua d'escolarització molts cops no és la llengua de la família.

BIBLIOGRAFIA

- ALEGRE, Miquel Àngel; RAMBLA, Xavier i VALIENTE, Òscar. *L'elecció de centre escolar a Catalunya. Elements per a un debat*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2009.
- ARGEMÍ, Aureli i ARENY, Maria. *Els pobles de la Mediterrània i el seu entorn*. Sant Cugat del Vallès: Àrea de Solidaritat i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès / CIEMEN, 2006.
- B. Abdelilah-Bauer. *Le défi des enfants bilingues*. París: Éditions La Découverte, 2006.
- BADIA, Ignasi. *Diccionari de llengües d'Europa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- BRETON, Roland. *Atlas des langues du monde*. París: Editions Autrement, 2003.
- CAMPBELL, George L. *Concise Compendium of the world's languages*. Londres / Nova York: Routledge, 1999.
- *Enciclopèdia de la llengua catalana*. Barcelona, Edicions 62, 2001.
- JUNYENT, Carme. *Les llengües d'Àfrica*. Barcelona: Empúries, 1986.
- JUNYENT, Carme. *Les llengües del món*. Barcelona: Empúries, 1989.
- KATZNER, Kenneth. *The languages of the world*. Londres / Nova York: Routledge, 2002.
- MORAL, Rafael del. *Lenguas del mundo*. Madrid: Espasa-Calpe, 2002.
- MORENO, Juan Carlos. *El Universo de la lenguas*. Madrid: Castalia, 2003.
- PRICE, Glanville. *Encyclopedia of the languages of Europe*. Blackwell Publishers, 1998.
- RUIZ, F., SANZ, R., SOLÉ, J. *Història social i política de la llengua catalana*. València: Editorial 3i4, 1996.
- SELLIER, Jean *Atlas des Peuples d'Afrique*. París: Éditions la Découverte, 2003.
- SELLIER, Jean *Atlas des Peuples d'Asie méridionale et orientale*. París: Éditions la Découverte, 2001.
- SELLIER, Jean *Atlas des Peuples d'Amérique*. París: Éditions la Découverte, 2006.
- SELLIER, Jean i SELLIER, André. *Atlas des Peuples d'Europe Centrale*. París: Éditions la Découverte, 1995.

- SELIER, Jean i SELIER, André. *Atlas des Peuples d'Europe Occidentale*. París: Éditions la Découverte, 1995.
- SELIER, Jean i SELIER, André. *Atlas des Peuples d'Orient*. Éditions la Découverte, 1993.

ANNEXOS

ANNEX 1. POBLACIÓ ESTRANGERA A CATALUNYA. 1 DE JULIOL DEL 2009.

Les 40 principals nacionalitats. Catalunya. 1 de juliol 2009

	Població	% s/total població	% s/total estrangers
TOTAL POBLACIÓ	7.551.859	100,0	
Nacionalitat ESPANYOLA	6.300.354	83,4	
Nacionalitat ESTRANGERA	1.251.505	16,6	100,0
1 Marroc	241.227		19,3
2 Romania	98.342		7,9
3 Equador	85.472		6,8
4 Bolívia	61.452		4,9
5 Colòmbia	51.522		4,1
6 Itàlia	49.769		4,0
7 Xina	48.529		3,9
8 Pakistan	37.457		3,0
9 Perú	37.386		3,0
10 França	36.652		2,9
11 Argentina	35.600		2,8
12 Brasil	29.687		2,4
13 Alemanya	24.461		2,0
14 República Dominicana	22.575		1,8
15 Regne Unit	22.281		1,8
16 Senegal	20.255		1,6
17 Índia	18.473		1,5
18 Portugal	17.683		1,4
19 Gàmbia	17.548		1,4
20 Ucraïna	17.337		1,4
21 Xile	17.205		1,4
22 Uruguai	16.248		1,3
23 Paraguai	16.010		1,3
24 Rússia	15.950		1,3
25 Polònia	14.387		1,1
26 Hondures	14.321		1,1
27 Bulgària	13.160		1,1
28 Veneçuela	10.583		0,8
29 Països Baixos	10.299		0,8
30 Cuba	9.987		0,8
31 Filipines	9.938		0,8
32 Algèria	9.098		0,7
33 Mèxic	8.228		0,7
34 Nigèria	7.571		0,6
35 Mali	7.328		0,6
36 Estats Units d'Amèrica	5.829		0,5
37 Bèlgica	5.726		0,5
38 Ghana	5.242		0,4
39 Guinea Conakri	5.210		0,4
40 Geòrgia	5.098		0,4
Altres països	70.379		5,6

Font: Secretaria per a la Immigració. Padró continu. Xifres provisionals a 1 de juliol de 2009

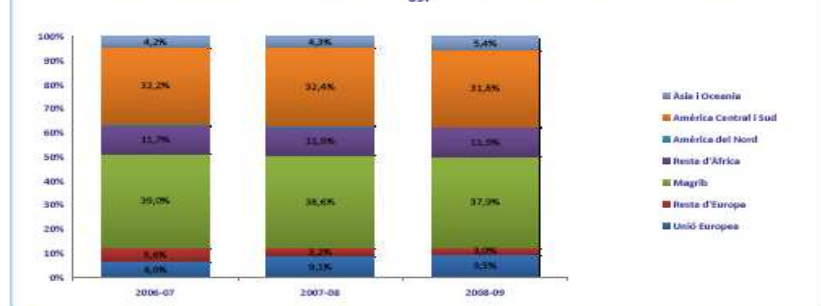
Països comunitaris

ANNEX 2. DADES I EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT DE NACIONALITAT ESTRANGERA A LA COMARCA DEL MARESME

Evolució de l'alumnat estranger al Maresme del curs 2006-07 al 2008-09

	Curs 2006-07		Curs 2007-08		Curs 2008-09	
		% estrangers		% estrangers		% estrangers
Total alumnes	59.894		61.781		64.194	
Total estrangers	6.160	10,3%	6.708	10,9%	7.530	11,7%
Estrangers per sexe						
Total alumnat femení ♀	29.128	10,4%	29.970	11,0%	31.059	11,8%
Estrangeres ♀	3.036		3.308		3.660	
Total alumnat masculí ♂	30.766	10,2%	31.811	10,7%	33.135	11,7%
Estrangers ♂	3.124		3.400		3.870	
Taxa feminitat estrangers		49,3%		49,3%		48,6%
Estrangers per cicle						
	Curs 2006-07		Curs 2007-08		Curs 2008-09	
		% estrangers		% estrangers		% estrangers
Total Educació Infantil	1.132	8,6%	1.168	8,4%	1.360	9,4%
Total Educació Primària	2.788	11,7%	3.024	12,3%	3.227	12,6%
Total ESO	1.732	11,1%	1.976	12,5%	2.314	14,4%
Total Batxillerat	264	5,4%	252	5,2%	272	5,5%
Total C.F.Grau Mitjà	156	10,7%	182	12,0%	226	13,4%
Total C.F.Grau Superior	56	4,8%	57	4,7%	73	6,0%
Total PGS	32	23,1%	49	29,1%	58	22,8%
Estrangers titularitat centre						
	% segons titularitat		% segons titularitat		% segons titularitat	
Educació Infantil Públic	854	75,4%	870	74,5%	1.021	75,1%
Educació Infantil Privat	278	24,6%	298	25,5%	339	24,9%
Educació Primària Públic	2.216	79,5%	2.429	80,3%	2.536	78,6%
Educació Primària Privat	572	20,5%	595	19,7%	691	21,4%
ESO Públic	1.308	75,5%	1.481	74,9%	1.718	74,2%
ESO Privat	424	24,5%	495	25,1%	596	25,8%
Batxillerat Públic	236	89,4%	212	84,1%	234	86,0%
Batxillerat Privat	28	10,6%	40	15,9%	38	14,0%
C.F.Grau Mitjà Públic	132	84,6%	155	85,2%	190	84,1%
C.F.Grau Mitjà Privat	24	15,4%	27	47,4%	36	15,9%
C.F.Grau Superior Públic	43	76,8%	49	86,0%	58	79,5%
C.F.Grau Superior Privat	13	23,2%	8	14,0%	15	20,5%
PGS Públic	28	87,5%	44	89,8%	45	77,6%
PGS dif. Naturaleses	-	-	-	-	7	12,1%
PGS Privat	4	12,5%	5	10,2%	6	10,3%
Estrangers per origen						
	Curs 2006-07		Curs 2007-08		Curs 2008-09	
		% total estrangers		% total estrangers		% total estrangers
Unió Europea	426	6,9%	609	9,1%	713	9,5%
Romania	-	-	142	2,1%	158	2,1%
Itàlia	111	1,8%	129	1,9%	167	2,5%
Resta d'Europa	343	5,6%	215	3,2%	229	3,0%
Romania	116	1,9%	-	-	-	-
Rússia	102	1,7%	114	1,7%	118	1,6%
Magrib	2.405	39,0%	2.592	38,6%	2.853	37,9%
Marroc	2.377	38,6%	2.560	38,2%	2.814	37,4%
Resta d'Àfrica	720	11,7%	795	11,9%	896	11,9%
Gàmbia	428	6,9%	469	7,0%	497	6,6%
Senegal	183	3,0%	217	3,2%	250	3,3%
Amèrica del Nord	27	0,4%	33	0,5%	33	0,4%
Amèrica Central i Sud	1.981	32,2%	2.171	32,4%	2.397	31,8%
Argentina	494	8,0%	506	7,5%	516	6,9%
Equador	383	6,2%	394	5,9%	422	5,6%
Colòmbia	243	3,9%	263	3,9%	297	3,9%
Uruguai	191	3,1%	197	2,9%	216	2,9%
Bolívia	156	2,5%	207	3,1%	214	2,8%
Rep. Dominicana	103	1,7%	123	1,8%	138	1,8%
Brazil	96	1,6%	110	1,6%	135	1,8%
Xile	72	1,2%	77	1,1%	105	1,4%
Àsia i Oceania	258	4,2%	289	4,3%	407	5,4%
Xina	166	2,7%	206	3,1%	305	4,1%

Evolució d'alumnat estranger al Maresme per àrees d'origen; cursos 2006-07, 2007-08, 2008-09.



Font: Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya.

ANNEX 3. CENTRES EDUCATIUS DE MATARÓ (PÚBLICS I PRIVATS) QUE IMPARTEIXEN SEGON CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA, EDUCACIÓ SECUNDÀRIA (OBLIGATÒRIA I POSTOBLIGATÒRIA) ORDENATS SEGONS EL PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER

Centre	Titularitat	% d'alumnes estrangers
Meritxell	privat	2%
CEIP Maria-Mercè Marçal	públic	4%
Escola Pia de Mataró	privat	6%
Divina Providència	privat	8%
Freta	privat	8%
Valldemia	privat	9%
CEIP Angeleta Ferrer	públic	12%
GEM	privat	12%
Sant Josep	privat	12%
CEIP de Mataró	públic	13%
Cor de Maria	privat	13%
Mare de Déu de Lourdes	privat	13%
Sant Antoni de Pàdua	privat	13%
CEIP Marta Mata	públic	14%
CEIP Cirera	públic	15%
CEIP La Llàntia	públic	15%
CEIP Anxaneta	públic	17%
IES Damià Campeny	públic	17%
IES Josep Puig i Cadafalch	públic	17%
IES Miquel Biada	públic (municipal)	18%
CEIP Joan Coromines	públic	19%
El Turó	privat	19%
IES Alexandre Satorras	públic	19%
CEIP Camí del Mig	públic	20%
Sagrat Cor de Jesús	privat	20%
CEIP Àngela Bransuela	públic	21%
CEIP Montserrat Solà	públic	21%
CEIP Vista Alegre	públic	21%
IES Thos i Codina	públic	22%
CEIP Tomàs Viñas	públic	25%
CEIP Rocafonda	públic	26%
CEIP Camí del Cros	públic	27%
CEIP Josep Montserrat	públic	28%
Sol-Ixent	privat	28%
Balmes	privat	29%
IES Pla d'en Boet	públic	29%
CEIP Torre Llauder	públic	31%
CEIP Josep Manuel Peramàs	públic	42%
CEIP Menéndez y Pelayo	públic	56%
CEIP Germanes Bertomeu	públic	57%

ANNEX 4. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ SEGONS BARRIS I LLOC DE NAIXEMENT

T3.4.1 Distribució de la població de nacionalitat estrangera per nacionalitat i barris. Mataró, 1 de gener de 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	TOTAL
Marroc	72	384	1.357	2.192	26	118	195	59	2.987	191	258	7.839
Xina	41	454	52	124	24	29	193	47	659	127	96	1.846
Gàmbia	12	99	240	296	19	23	20	11	559	32	47	1.358
Senegal	7	74	101	186	4	7	36	1	798	76	52	1.342
Argentina	37	199	31	90	17	27	47	16	170	49	19	702
Mali	2	20	191	215	0	0	9	4	178	8	34	661
Itàlia	49	247	26	42	27	21	74	15	77	51	10	639
Colòmbia	20	158	43	62	14	7	43	2	196	79	12	636
Equador	9	106	91	98	3	33	40	5	152	37	19	593
Bolívia	15	148	47	134	7	32	26	3	72	55	8	547
Resta països	196	1.101	345	489	112	156	297	88	1.006	240	142	4.172
TOTAL	460	2.990	2.524	3.928	253	453	980	251	6.854	945	697	20.335

T3.4.2 Distribució de la població de nacionalitat estrangera per nacionalitat i barris. Per nacionalitat (%). Mataró, 1 de gener de 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	TOTAL
Marroc	0,92	4,90	17,31	27,96	0,33	1,51	2,49	0,75	38,10	2,44	3,29	100
Xina	2,22	24,59	2,82	6,72	1,30	1,57	10,46	2,55	35,70	6,88	5,20	100
Gàmbia	0,88	7,29	17,67	21,80	1,40	1,69	1,47	0,81	41,16	2,36	3,46	100
Senegal	0,52	5,51	7,53	13,86	0,30	0,52	2,68	0,07	59,46	5,66	3,87	100
Argentina	5,27	28,35	4,42	12,82	2,42	3,85	6,70	2,28	24,22	6,98	2,71	100
Mali	0,30	3,03	28,90	32,53	0,00	0,00	1,36	0,61	26,93	1,21	5,14	100
Itàlia	7,67	38,65	4,07	6,57	4,23	3,29	11,58	2,35	12,05	7,98	1,56	100
Colòmbia	3,14	24,84	6,76	9,75	2,20	1,10	6,76	0,31	30,82	12,42	1,89	100
Equador	1,52	17,88	15,35	16,53	0,51	5,56	6,75	0,84	25,63	6,24	3,20	100
Bolívia	2,74	27,06	8,59	24,50	1,28	5,85	4,75	0,55	13,16	10,05	1,46	100
Resta països	4,70	26,39	8,27	11,72	2,68	3,74	7,12	2,11	24,11	5,75	3,40	100
TOTAL	2,26	14,70	12,41	19,32	1,24	2,23	4,82	1,23	33,71	4,65	3,43	100

T3.4.3 Distribució de la població amb nacionalitat estrangera per nacionalitat i barris. Per barri (%). Mataró, 1 de gener de 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	TOTAL
Marroc	15,65	12,84	53,76	55,80	10,28	26,05	19,90	23,51	43,58	20,21	37,02	38,55
Xina	8,91	15,18	2,06	3,16	9,49	6,40	19,69	18,73	9,61	13,44	13,77	9,08
Gàmbia	2,61	3,31	9,51	7,54	7,51	5,08	2,04	4,38	8,16	3,39	6,74	6,68
Senegal	1,52	2,47	4,00	4,74	1,58	1,55	3,67	0,40	11,64	8,04	7,46	6,60
Argentina	8,04	6,66	1,23	2,29	6,72	5,96	4,80	6,37	2,48	5,19	2,73	3,45
Mali	0,43	0,67	7,57	5,47	0,00	0,00	0,92	1,59	2,60	0,85	4,88	3,25
Itàlia	10,65	8,26	1,03	1,07	10,67	4,64	7,55	5,98	1,12	5,40	1,43	3,14
Colòmbia	4,35	5,28	1,70	1,58	5,53	1,55	4,39	0,80	2,86	8,36	1,72	3,13
Equador	1,96	3,55	3,61	2,49	1,19	7,28	4,08	1,99	2,22	3,92	2,73	2,92
Bolívia	3,26	4,95	1,86	3,41	2,77	7,06	2,65	1,20	1,05	5,82	1,15	2,69
Resta països	42,61	36,82	13,67	12,45	44,27	34,44	30,31	35,06	14,68	25,40	20,37	20,52
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1 Centre 2 Cikamp 3 Pola Escocador 4 Rocafonda 5 Vista Alegre 6 Molins Torner 7 Cimra 8 La Llamba 9 Cerdanyola 10 Peranís 11 Pla d'eu Boet

T.31.2 Distribució de la població segons barris i lloc de naixement (%). 1 de gener de 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	MATARÓ
Catalunya	76,03	73,67	47,83	43,82	69,01	59,08	62,69	61,67	49,41	59,02	54,94	59,52
País Basc	0,29	0,20	0,17	0,08	0,15	0,17	0,24	0,20	0,14	0,16	0,29	0,17
Castella - La Manxa	0,63	0,91	1,26	1,39	2,22	2,16	2,00	3,19	2,12	1,88	1,79	1,66
País Valencià	0,41	0,85	0,61	0,32	0,54	0,43	0,54	0,38	0,41	1,00	0,70	0,59
Andalusia	4,34	5,62	9,42	12,42	13,16	17,51	13,91	17,40	13,60	13,28	14,47	11,36
Castella - Lleó	1,00	1,43	1,13	1,42	1,43	1,70	0,88	0,97	0,96	2,00	1,73	1,29
Extremadura	1,42	1,73	2,79	3,95	4,80	4,98	5,12	5,13	7,87	5,55	7,47	4,73
Balears	0,15	0,15	0,09	0,06	0,12	0,09	0,10	0,08	0,07	0,09	0,17	0,10
Galícia	0,32	0,54	0,36	0,42	0,41	0,38	0,45	0,54	0,38	0,56	0,53	0,45
Aragó	1,03	1,07	1,16	0,63	0,69	0,88	0,62	0,56	0,70	1,45	0,87	0,87
La Rioja	0,00	0,11	0,01	0,02	0,00	0,05	0,02	0,05	0,02	0,02	0,02	0,04
Madrid	0,29	0,58	0,27	0,36	0,40	0,29	0,38	0,51	0,29	0,38	0,48	0,40
Múrcia	0,71	0,89	1,32	1,50	1,68	2,63	1,59	1,74	2,51	1,70	1,94	1,68
Navarra	0,29	0,11	0,01	0,03	0,06	0,09	0,05	0,18	0,04	0,15	0,13	0,08
Astúries	0,17	0,10	0,13	0,11	0,03	0,21	0,21	0,13	0,09	0,12	0,19	0,12
Canàries	0,07	0,08	0,04	0,05	0,04	0,02	0,02	0,03	0,05	0,10	0,04	0,06
Cantàbria	0,10	0,09	0,03	0,12	0,04	0,17	0,06	0,00	0,02	0,07	0,17	0,07
Ceuta i Melilla	0,12	0,24	0,30	0,31	0,21	0,45	0,29	0,23	0,25	0,26	0,48	0,27
Altres països	12,62	11,64	33,06	32,98	5,02	8,70	10,83	7,02	21,10	12,21	13,58	16,54
Fora de Catalunya	23,97	26,33	52,17	56,18	30,99	40,92	37,31	38,33	50,59	40,98	45,06	40,48
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1 Centre 2 Eljampe 3 Palau Escorçador 4 Rocafonda 5 Vista Alegre 6 Nilins Torner 7 Cirera 8 La Llúntia 9 Cardanyola 10 Perarnès 11 Pla d'en Boet

ANNEX 5. NACIONALITATS PRESENTS ALS CENTRES EDUCATIUS DE MATARÓ

Alemanya	4
Algèria	21
Argentina	153
Armènia	2
Bèlgica	1
Bolívia	80
Brasil	21
Bulgària	5
Camerun	2
Colòmbia	100
Costa Rica	1
Cuba	9
Dominica	5
Equador	134
Eslovènia	1
Espanya	17068
Estats Units d'Amèrica	6
Estònia	1
Etiòpia	1
França	16
Gabon	1
Gàmbia	267
Geòrgia	2
Ghana	1
Guinea	16
Guinea Bissau	18
Guinea Equatorial	5
Haití	2
Hondures	3
Hongria	2
Índia	3
Irlanda	2
Israel	1
Itàlia	60
Japó	4

Kenya	2
Letònia	1
Líban	3
Libèria	3
Líbia	1
Lituània	1
Mali	35
Marroc	1609
Mèxic	7
Moldàvia	2
Nepal	2
Nigèria	2
Pakistan	9
Panamà	2
Paraguai	25
Perú	40
Polònia	5
Portugal	12
Regne Unit	2
República de Corea	2
República Dominicana	60
Romania	31
Rússia	20
Saint Christopher i Nevis	1
El Salvador	7
Sao Tomé i Príncipe	1
Senegal	171
Síria	1
Tunísia	1
Ucraïna	10
Uruguai	71
Veneçuela	433
Xile	32
Xina	220

ANNEX 6. MODEL D'ENQUESTA

Enquesta Treball de recerca
La gestió de la diversitat lingüística

Curs: Grup: Nacionalitat: Data d'arribada a Catalunya:

Nacionalitat pare: Nacionalitat mare:

Indica la teua llengua familiar amb una X en l'opció corresponent

ARGENTINA
 Auracà Castellà Guaraní Quitxua

BOLIVIA
 Aimara Castellà Guaraní Quitxua Runasimi

BULGARIA
 Búlgar Turc

COLOMBIA
 Arawak Carib Castellà Crioll anglès Quitxua
 Txibtxa

EQUADOR
 Castellà Quitxua

ESPANYA
 Basc Castellà Català Galleg

EUA
 Anglès Castellà Francès

FRANÇA
 Alemany Basc Bretó Català Francès
 Franco-provençal Italià Neerlandès Occità

GÀMBIA
 Diula Ful Manding Sarakole Sosinké
 Wòlof

GUINEA
 Bambara Diula Ful Manding Susú

HONDURES
 Castellà Crioll Miskito

ITALIA
 Albanès Alemany Català Croat Eslovè
 Franco-provençal Friülà Grec Italià Ladi
 Occità Romani Sard

MARROC
 Amazic Àrab Berber Chelha Darija
 Rifeny Taixelhit Tarifit

MÈXIC
 Castellà Mixtec Nahuatl Yucater Zapotec

Altres:

Enquesta Treball de recerca
La gestió de la diversitat lingüística

Curs: Grup: Nacionalitat: Data d'arribada a Catalunya:

Nacionalitat pare: Nacionalitat mare:

Indica la teva llengua familiar amb una X en l'opció corresponent

PARAGUAI

- Castellà Guaraní

PERU

- Aimara Castellà Quitxua

PORTUGAL

- Mirandès Portuguès

REP. DOMINICANA

- Castellà Crioll

ROMANIA

- Alemany Hongarès Romanès Ucraïnes

RÚSSIA

- Alemany Baixkir Bielorus Caimuc Carellà
 Komi Mari Mordovià Rus Tàtar
 txetxè Txuvaix Ucraïnes Udmurt

SENEGAL

- Francès Wòlof

URUGUAI

- Castellà Portunyel

VENEÇUELA

- Castellà

XILE

- Aimara Auracà Castellà

XINA

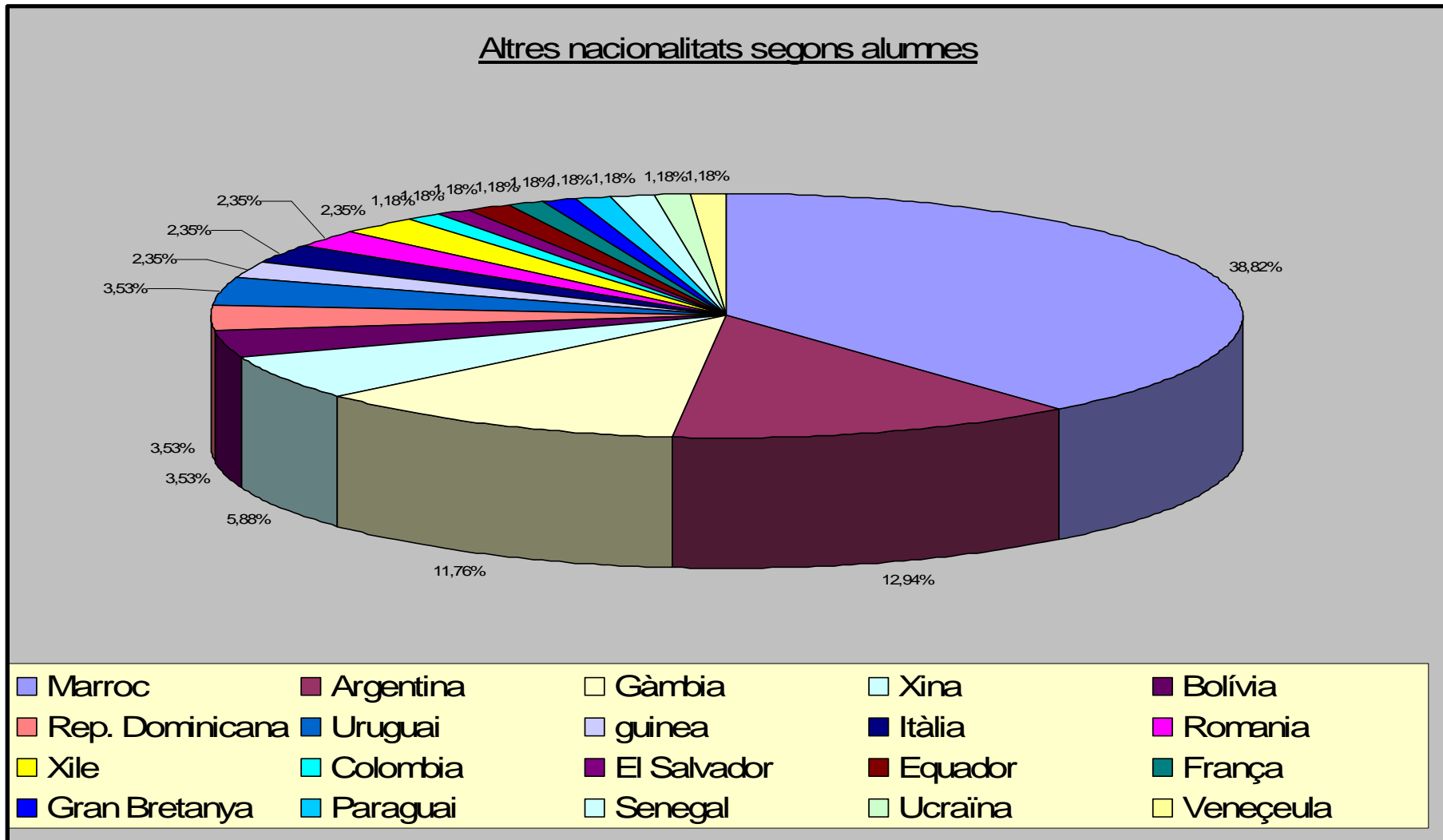
- Cantonès o yuè Gan Hakka Mandarí Min
 Putonghu Wu Zhuang

Altres:

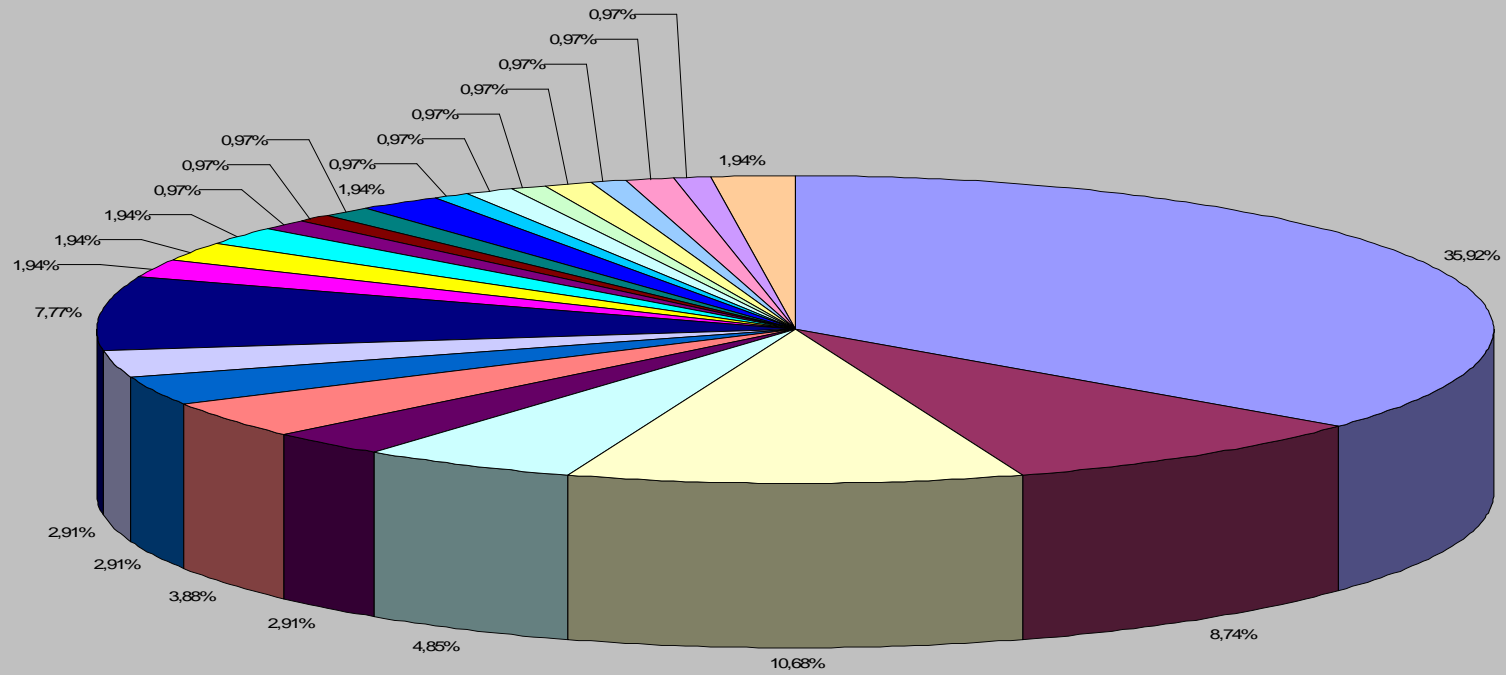
ANNEX 7. GRÀFICS DE NACIONALITAT SEGONS MARE I PARE



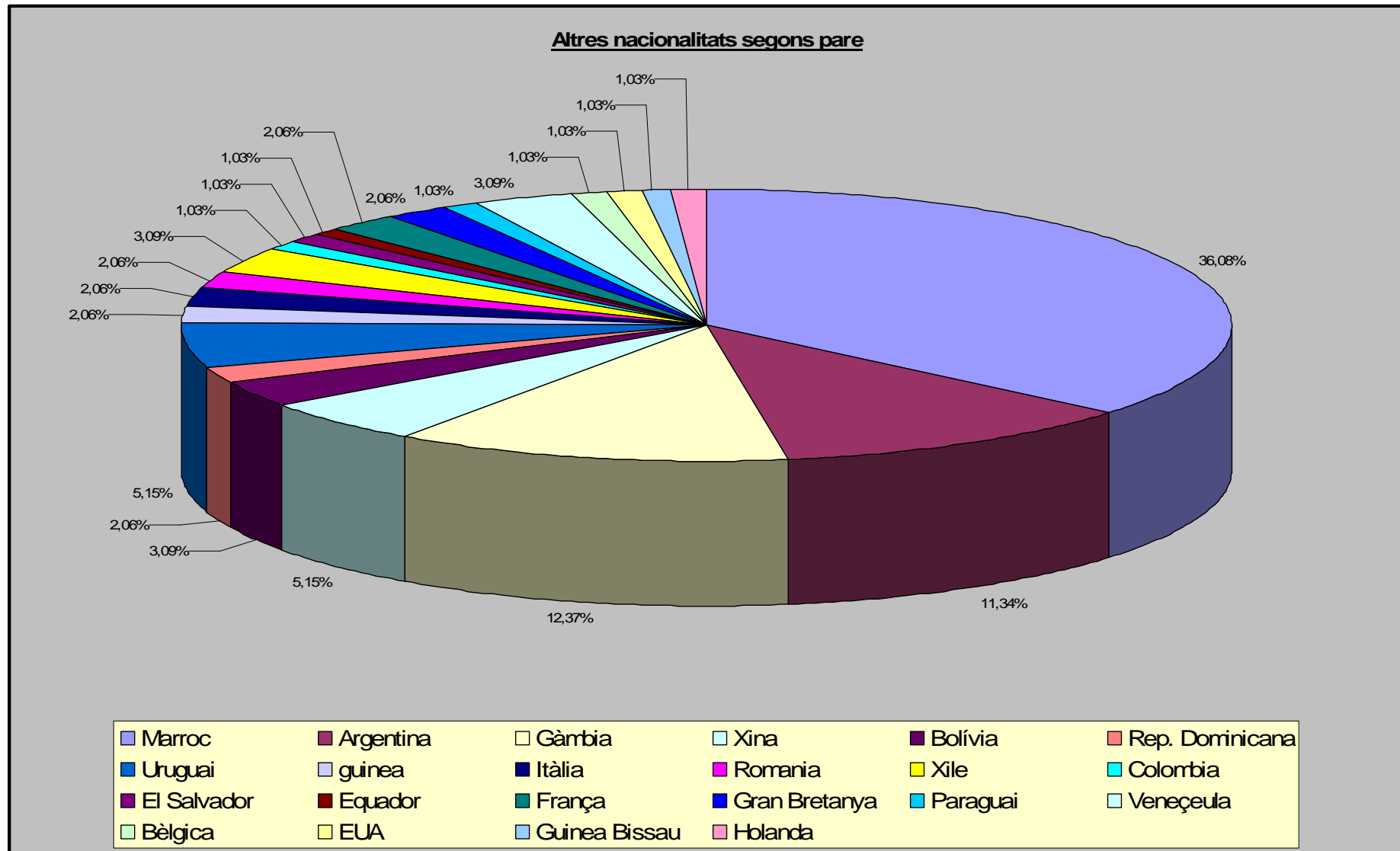
ANNEX 8. GRÀFICS D'ALTRES NACIONALITATS



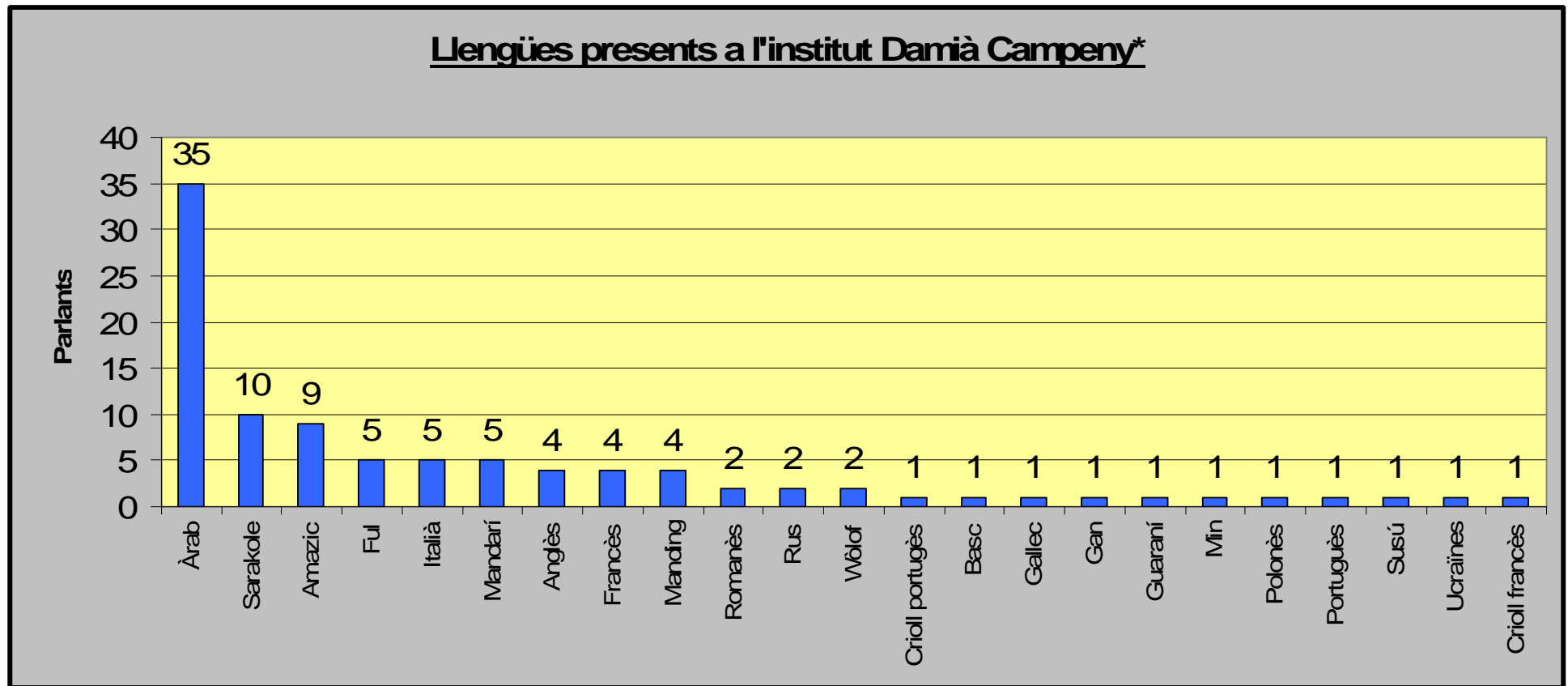
Altres nacionalitats segons mare



Marroc	Argentina	Gàmbia	Xina	Bolívia
Rep. Dominicana	Uruguai	guinea	Itàlia	Romania
Xile	Colòmbia	El Salvador	Equador	França
Gran Bretanya	Paraguai	Ucraïna	Veneçuela	Costa d'Ivorí
Guinea Bissau	Nicaragua	Polonia	Rússia	



ANNEX 9. LLENGÜES PRESENTS A L'INSTITUT DAMIÀ CAMPENY* (NOMBRE DE PERSONES QUE DIUEN QUE LES PARLEN)



*menys català i castellà

ANNEX 10. RESUM DE LES RECOMENACIONS DE LA UNIÓ EUROPEA

Algunes premisses:

- El 2008 el Consell Europeu instà els Estats membres a millorar els nivells d'aprenentatge de l'alumnat d'origen immigrant.
- A voltes no es descobreixen les capacitats dels menors immigrants, la qual cosa implica desavantatges socials, culturals i econòmiques per a la societat en general.
- Moltes vegades les diferències entre cultures fan difícil l'entesa i el diàleg entre alumnes, i entre alumnes i professors.
- La immigració pot enriquir els centres escolars des d'una perspectiva cultural i educativa, però de no ser tractada adequadament pot derivar en serioses divergències.
- La creixent diversitat de la població escolar a causa de la immigració és un repte per a la professió docent, a la qual no s'ensenya a conduir aquesta nova pluralitat a les aules.
- (...)

Que porten a afirmar en aquests informes que:

- Els menors i els adults immigrants han de tenir l'oportunitat d'aprendre les llengües del país d'acollida i que han d'estar disposats a aprofitar-les per facilitar la seva plena integració.
- Es demana als Governos *nacionals* que garanteixin l'educació als fills dels immigrants legals, inclosos no únicament l'aprenentatge de les llengües oficials de l'Estat d'acollida, sinó també la promoció de les llengües i cultures d'origen.
- Es considera molt important que els pares dels nens immigrants, i especialment les mares, participin en programes d'aprenentatge de les llengües oficials de l'Estat d'acollida, amb l'objectiu d'evitar la segregació i d'ajudar a integrar els fills a l'escola.
- Cal conservar i fomentar el multilingüisme; es considera que ha de confiar-se expressament als Estats la integració de la llengua materna en els plans d'estudi, així com l'ensenyament. S'insisteix que els menors immigrants aprenguin la seva llengua materna i les del país de residència.
- Cal destacar la importància de desenvolupar les competències en comunicació intercultural dels nens, tant de la població immigrant com la del país d'acollida.
- (...)

ANNEX 11. EL CURRÍCULUM I LA DIVERSITAT LINGÜÍSTICA I CULTURAL

A més de les informacions que trobareu sobre les competències bàsiques a http://www.xtec.cat/estudis/eso/curriculum_2007/competencies_eso.pdf, cal recordar que la finalitat de l'educació és aconseguir que els nois i les noies adquireixin les eines necessàries per entendre el món en què estan creixent i que els guiï en el seu actuar; posar les bases perquè esdevinguin persones capaces d'intervenir activament i crítica en la societat plural, diversa, i en continu canvi, que els ha tocat viure. I, justament, la diversitat lingüística i cultural és un dels elements que són més palesos en aquests moments que molta gent ha descrit no com una època de canvi sinó que com una Canvi d'època. El coneixement de l'altre, la valoració de l'altre són, sens dubte, factors que s'han de tenir en compte per tal que l'educació desenvolupi harmònicament la competència d'actuar com a persona conscient, crítica i responsable, en el món plural i divers que és la societat del segle XXI.

A partir d'aquesta premissa, a l'àmbit de llengües del currículum trobareu les afirmacions següents¹³.

L'objectiu central de l'educació és preparar l'alumnat de Catalunya perquè sigui capaç de desenvolupar-se com a persona, de comunicar-se, i així pugui afrontar els reptes de la societat plural, multilingüe i multicultural del segle XXI. Això significa educar els nois i les noies perquè desenvolupin aquelles competències comunicatives i lingüístiques que facin possible que tant personalment com socialment siguin capaços d'actuar i de reeixir en el seu entorn i construir els fonaments de la ciutadania, del coneixement del que és la condició humana, de la comprensió d'altri.

Per aconseguir-ho, en l'educació secundària obligatòria cal plantejar el desenvolupament integral i harmònic dels aspectes intel·lectuals, afectius i socials de la persona, entre els quals l'educació lingüística i comunicativa ocupa un lloc preferent. Cal formar parlants plurilingües i interculturals; l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, i en castellà és la garantia que l'escola proporciona a l'alumnat la competència que els cal per tenir les mateixes oportunitats. Aquesta competència plurilingüe i intercultural inclou el **respecte per la diversitat lingüística** i el desig d'aprendre altres llengües i d'aprendre de totes les llengües i cultures, i, d'una manera totalment integrada, l'assoliment del domini de les competències comunicatives audiovisuals i digitals necessàries per ser competent en la nostra societat.

A la dimensió plurilingüe i intercultural –llengua i literatura (catalana i castellana) i llengües estrangeres– trobarem que cal treballar els continguts següents:

- Conscienciació que les llengües són elements que defineixen la identitat personal i col·lectiva, una eina potenciadora de la comunicació i l'aprenentatge i una porta oberta a la comprensió del món i de les altres persones.
- Conscienciació de pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural i actitud positiva d'interès i confiança davant la diversitat de llengües i cultures.
- Sensibilitat per comprendre la complexitat i diversitat de relacions que cadascú manté amb les llengües i cultures.
- Conscienciació de l'evolució de les relacions entre llengües en contacte i la diversitat de situacions que es produeixen.
- Valoració de l'adquisició de la competència comunicativa en més d'una llengua, i interès per efectuar intercanvis comunicatius amb parlants d'altres llengües.

¹³ http://www.xtec.cat/estudis/eso/curriculum_2007/llengues_eso.pdf

Importància d'aquesta competència per a la formació, instrucció i relació amb l'exterior.

- Observació d'usos multilingües quotidians en els mitjans de comunicació, al carrer, en la producció artística.
- Disposició per utilitzar els coneixements de llengües, segons el domini diferent que se'n tingui, en contextos reals i funcions diverses: intercanvis amb persones o en recerques d'informació en qualsevol dels formats possibles (audiovisual, Internet, material de consulta) en qualsevol de les matèries curriculars.
- Comparació i identificació de les semblances i diferències dels sistemes fonètics i la prosòdia de diferents llengües conegudes a partir de temes propers als interessos de l'alumnat mitjançant eines i suports adequats.
- Conscienciació que cada persona organitza el món i expressa sentiments a partir de la seva llengua, i que aprendre una llengua és també assumir aquesta manera de veure el món i d'entendre les relacions que s'estableixen amb les persones i les coses.
- Valoració i argumentació raonada que no hi ha cap llengua que sigui inherentment superior o inferior –independentment del nombre de parlants de cada una i que tinguin estat o no– i que totes estan adaptades a les necessitats de les persones que les parlen. Recerca sociolingüística per captar actituds negatives envers llengües o variacions de llengües.
- Conscienciació de la vida, mort i la revitalització de les llengües al món: les llengües i els estats, llengües oficials i els factors que les han condicionat, llengües minoritàries.
- Conscienciació de les pròpies actituds davant les diferències de llengües i cultures, i valoració de les variacions lingüístiques i culturals.
- Percepció de les dificultats de comunicació amb persones que parlen altres llengües, especialment amb les de l'entorn més pròxim, i plantejar possibles solucions verbals i no verbals per facilitar la comunicació.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències. Ús de fórmules de cortesia en els intercanvis socials.
- Actitud crítica davant dels missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació i voluntat de superar els prejudicis.